

KRONIKA ZAKLADE NIZOZEMSKA – HRVATSKA 1991. – 2013.

III. Dio - Aktivnosti u 1992. godini

Sadržaj

I.	Aktivnosti u 1992. godini	str. 1
1.	Siječanj 1992.	str. 4
1.1.	Jugoslavenska židovska zajednica ne postoji	str. 4
1.2.	5. sjednica Uprave Zaklade	str. 4
1.3.	Potpredsjednik Vlade Hrvatske prof. dr. Zdravko Tomac u neslužbenom posjetu Nizozemskoj	str. 5
1.4.	Čestitka prigodom međunarodnog priznanja Hrvatske i intervjui	str. 6
1.5.	Inicijativa Zaklade Prijatelji Hrvatske za formiranjem jedne zajedničke hrvatske organizacije za cijelu Nizozemsku	str. 6
1.6.	Humanitarna pomoć poslana u Opatiju i Poreč	str. 6
1.7.	Izvještaj o koncentracijskom logoru Stajićevo u Srbiji	str. 7
1.8.	Posjet Veleposlaniku za međunarodnu kulturnu suradnju u Hagu	str. 8
1.9.	Vjesnik Zaklade br. 3	str. 9
2.	Veljača 1992.	str. 10
2.1.	1. Susret donatora, simpatizera i Uprave Zaklade – 1. veljače 1992.	str. 10
2.2.	Nina Fermin: Demografski pregled (Jugoslavija/Hrvatska)	str. 12
2.3.	Predstavništvo Južnih Evropljana (LIZE) u Savjetu za manjine u Nizozemskoj (LOM) želi Zakladu u svoje članstvo	str. 12
2.4.	Osnovana Radna grupa Humanitarna pomoć - pošiljka pomoći u Višnjevac	str. 13
2.5.	ANP (Opći novinarski ured Nizozemske) povezali s Ministarstvom informiranja	str. 13
2.6.	6. sjednica Uprave Zaklade	str. 14
3.	Ožujak 1992.	str. 14
3.1.	Humanitarna pomoć u Lovran, Opatiju i Rijeku	str. 14
3.2.	Rad na prijevodu knjige D. Horvatića – ‘To je Hrvatska’	str. 15
3.3.	Hrvatski povijesni muzej	str. 15
3.4.	Vjesnik Zaklade br. 4	str. 16
3.5.	Humanitarna akcija ‘Pomozi djeci ponovno ići u školu’	str. 16
3.6.	Pomozi prognanima u Hrvatskoj: Priključi se akciji ZNH	str. 16
3.7.	Ured Republike Hrvatske za zemlje Beneluxa i EZ	str. 16

3.8.	7. sjednica Uprave Zaklade	str. 17
3.9.	Komisija Justitia et pax – Biskupske konferencije Nizozemske	str. 18
3.10.	Prijedlog osnivanja ‘Promotivnog tima hostesa ZNH’	str. 18
3.11.	Akcija za kupnju ambulantnog vozila	str. 19
4.	Travanj 1992.	str. 19
4.1.	Projekt pomoći ranjenim hrvatskim vojnicima - invalidima	str. 19
4.2.	Izvještaji međunarodnih misija	str. 19
4.3.	Aktivnosti drugih vrijedne spomena	str. 20
4.4.	8. Godišnja sjednica Uprave Zaklade	str. 22
5.	Svibanj 1992.	str. 23
5.1.	Zahvala Caritasa iz Opatije	str. 23
5.2.	Priprema foto izložba ‘Žrtve rata u Hrvatskoj’ Hrvatskog povijesnog muzeja	str. 23
5.3.	Svečano primanje u Brüsselu povodom državnog blagdana	str. 23
5.4.	Odgovor Predstavništvu Južnih Evropljana (LIZE)	str. 24
5.5.	Sastanak predstavnika hrvatskih organizacija i aktivista o pokretanju koordinacije ‘Humanitarne pomoći Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini’	str. 24
5.6.	Izložba ‘Žrtve rata u Hrvatskoj’ 6. – 25 . lipnja u Utrechtu	str. 25
6.	Lipanj 1992.	str. 26
6.1.	Sastanak predstavnika hrvatskih organizacija i aktivista radi osnivanja Koordinacionog odbora za pružanje humanitarne pomoći Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini	str. 26
6.2.	Izložba i javna aukcija slika za porušene kulturne ustanove u Slavonskom Brodu	str. 27
6.3.	Savjetovanje s nizozemskim organizacijama za pružanje humanitarne pomoći	str. 28
6.4.	Organiziranje dolaska nizozemskih političara u Zagreb u suradnji s HVEP-om	str. 30
6.5.	9. sjednica Uprave Zaklade	str. 30
6.6.	Vjesnik Zaklade br. 5	str. 31
7.	Srpanj 1992.	str. 31
7.1.	Humanitarna pomoć za Kraljevicu, Opatiju, Lovran i Zagreb	str. 31
7.2.	Izložba “Hrvatska jučer i danas” , Amsterdam 10.–12. srpnja 1992.	str. 32
7.3.	Obavijest sredstvima priopćavanja u Hrvatskoj o prijemu prognanika u Nizozemsku	str. 33
7.4.	Most između Hrvatske i Nizozemske	str. 33
8.	Kolovoz 1992.	str. 34
8.1.	Zahvala Caritasa iz Opatije	str. 34
8.2.	Odaziv pozivu Ministarstva za boljitak, zdravstvo i kulturu pri prihvatu prognanih iz Bosne i Hercegovine	str. 34
8.3.	ISDS Centar Nizozemske registrirao Vjesnik Zaklade–ISSN 0928-3730	str. 34
8.4.	‘Hrvatska anno 1992’ Izložba u Muzeju Sjeveni Brabant u Den Boschu	str. 35
9.	Rujan 1992.	str. 35

9.1.	Suradnja s Uredom za prognanike i izbjeglice	str. 35
9.2.	Pomoć i lijepe želje Vlade Kraljevine Nizozemske	str. 35
9.3.	10. sjednica Uprave Zaklade	str. 35
9.4.	Vjesnik Zaklade br. 6	str. 36
10.	Listopad 1992.	str. 37
10.1.	Susret donatora, simpatizera i Uprave u Driebergenu	str. 37
10.2.	Volonteri tumači – hrvatskog jezika – za prognane iz Bosne i Hercegovine	str. 37
10.3.	Van den Broek za selektivnu vojnu intervenciju	str. 37
10.4.	Pozivi za suradnju Senke Baruške, Jevgenija Paščenka i Zelene Akcije Zagreb	str. 38
11.	Studeni 1992.	str. 38
11.1.	Izlaganje ‘Jugoslavija: privid i stvarnost’ za Rotary klub Zevenbergen	str. 38
11.2.	Izlaganje ‘O Hrvatskoj, hrvatskoj umjetnosti i umjetnicima’ u Waalwijku	str. 39
11.3.	Suprotstavljanje mišljenjima u štampi o opravdanosti priznanja Hrvatske	str. 39
11.4.	Zahvala iz Medicinskog centra Karlovac	str. 39
11.5.	Predaja vjerodajnica Janka Vranyczany-Dobrinovića kraljici Beatrix	str. 39
12.	Prosinac 1992.	str. 40
12.1.	Primanje povodom predaje vjerodajnica veleposlanika Vranyczany-Dobrinovića	str. 40
12.2.	11. sjednica Uprave Zaklade	str. 41
12.3.	Vjesnik Zaklade br. 7	str. 41
12.4.	Pripreme za boravak i predavanje Martina van den Heuvela u Zagrebu 13.-17. siječnja 1993.	str. 42
12.5.	Posjet i razgovor s veleposlanikom Vranyczany-Dobrinovićem o dopunskoj nastavi za hrvatsku djecu u Nizozemskoj	str. 43
12.6.	Pismena prijetnja Zakladi	str. 43
12.7.	Žalbu na diskriminaciju Hrvata pri registraciji nacionalnosti	str. 44
12.8.	Statistika tajništva Zaklade za 1992. godinu	str. 44
12.9.	Financijski pregled za 1992. godinu	str. 44

1. Siječanj 1992.

1.1 Jugoslavenska židovska zajednica ne postoji

De Volkskrant, utjecajni dnevni list, objavio je 24. prosinca 1991. članak s naslovom “Njemačka priznaje Hrvatsku i Sloveniju državama” a u članku je pisalo: “Jugoslavenski židovi, koji su preživjeli Drugi svjetski rat, osudili su priznanje Hrvatske i Slovenije od strane Bonna. Odluka Njemačke naziva se u izjavi ‘početak revanšizma Njemačke i buđenje ekspanzionizma’”.

Protestirali smo kod uredništva i informirali ih kako “Jugoslavenska židovska zajednica” ne postoji te da je vjerojatno riječ o nekoj židovskoj grupi u Beogradu a da židovske zajednice u drugim Republikama imaju sasvim drugačije mišljenje. Za ilustraciju poslali smo im Apel židovske općine u Zagrebu i pismo dr. Milana Sterna iz Sarajeva.

Nina Fermin pak je 9. siječnja opširnim pismom informirala redakciju TV Dnevnika NOS o zastavi i grbu Republike Hrvatske.

1.2. 5. sjednica Uprave Zaklade

Sjednica je održana 12. siječnja 1992. s početkom u 14.00 sati u Zevenbergenu, Statinosstraat 16. Prisutni su bili članovi Uprave: Ivo Dubravčić, Willem Schalekam, Ante Došen, Ivan Kantoci. Iz radnih grupa prisutni su bili Nina Fermin-Peternel, Ivanka van Oorschoot-Radmanić, Renata Došen, Vinko Prizmić, Borjan Čače, Diego Seljak. Od simpatizera bili su prisutni gđa. i gosp. Varga. Odsutni su bili zbog spriječenosti članovi Uprave: Branko Bošnjaković i Nikola Rašić.

Nakon otvaranja sjednice i dobrodošlice (1) od strane Ante Došena, ovjeren je zapisnik s 4. sjednice (2). Razmatrana su pristigla pisma (3). Na pismo “Radne zajednice Nizozemska – Hrvatska” iz Wolvega od 22. prosinca, odlučeno je odgovoriti tekstom kako ga je koncipirala Nina Fermin-Peternel. Na prijedlog Willema Schalekampa o brošuri “*Demografski pregled (Jugoslavija/Hrvatska)*” autora Nine Fermin-Peternel a koju je krajem prosinca 1991. zaprimila Zaklada s prijedlogom da se objavi, odlučeno je da Zaklada izda tu brošuru u nizu ‘*Publikacije Z.N.H.*’ Po pitanju izbora novih članova Uprave (4) gosp. Varga je odbio kandidaturu jer se namjerava vratiti u Hrvatsku. Kandidirala se Nina Fermin-Peternel. Konstatirano je da razgovor s kandidatom gđom. Dithuisen još treba obaviti. Razmatrao se izvještaj sa sastanka s Pax Christi u Utrechtu 16. prosinca (5). Pax Christi je spreman pomoći pri uspostavljanju kontakata u Ministarstvu vanjskih poslova ili s političkim strankama. Predložen je razgovor sa Savjetom Crkvi u Nizozemskoj s kojim je poželjno zatražiti formalni razgovor. Financijski izvještaj (6) nije razmatran zbog odsutnosti blagajnika. O aktivnostima Zaklade u 1992. (7) odlučeno je dostaviti pismene i usmene prijedloge do iduće sjednice Uprave. Za potrebe financiranja Zaklade i vođenja kampanje za nove donatore (8) odlučeno je izdati ilustraciju Irine Balin s Rietveld Akademije s tekstom kojeg je složio Willem Schalekamp. Razmatrana je situacija oko Vjesnika Zaklade (9) te je prihvaćen koncept Vjesnika kojeg je pismeno predložio Willem Schalekamp. Raspravila se

situacija oko Dokumentacijskog centra Zaklade (10) koji je smješten kod Ivanke Oorschot-Radmanić, Baarzenstraat 55, 5262 GD Vught, tel. 073-565621 i koja obavlja potrebne poslove u suradnji s koordinatorom za informacije Willemom Schalekampom. Raspravljalo se od Radnoj grupi za humanitarnu pomoć Hrvatskoj (11). Odlučeno je da se osnuje radna grupa. Prihvaćen je prijedlog o završetku suradnje s Mensen in Nood/Caritas Neerlandica i Hrvatskom katoličkom misijom iz Rotterdamu te samostalno sakupljati financijsku pomoć i voditi humanitarne akcije. Odlučeno je da se 1. veljače održi Susret s donatorima i simpatizerima Zaklade (12) u Kulturnom centru "De Schuur", Kerkstraat 23 u Zevenbergenu s početkom u 15.00 sati. Na programu će se naći pregled aktivnosti, diskusija, muzički intermeo s gudačim ansamblom, razgovor uz kavu i kolače, bife. Saslušale su Vijesti (13). Diego Seljak je informirao o akciji koju je pokrenuo za sakupljanje financijske pomoći za župni Caritas u Opatiji. Ante Došen je informirao o neformalnom posjetu Podpredsjednika Vlade Hrvatske prof. dr. Zdravka Tomca i aktivnostima Zaklade u vezi s tim posjetom. Dogovoreno je da se iduća sjednica održi u nedjelju 23. veljače u Zevenbergenu, Stationsstraat 16 s početkom u 14.00 sati i tom prilikom samo za članove Uprave. Dnevni red je bio završen, nije bilo pitanja ni sugestija (14) pa je Ante Došen zaključio sjednicu.

1.3. Potpredsjednik Vlade Hrvatske prof. dr. Zdravko Tomac u neslužbenom posjetu Nizozemskoj

13. i 14. siječnja 1992. došao je u neslužbeni posjet Nizozemskoj Podpredsjednik Vlade Republike Hrvatske *prof. dr. Zdravko Tomac*. Zaklada je pripremila program i organizaciju posjete. U ponedjeljak 13. siječnja organizirali smo konferenciju za štampu u Novinarskom centru Nieuwspoort u Den Haagu koja se trebala održati u 11.00 sati. Zbog neodložive promjene u programu dr. Zdravka Tomca konferencija se nije održala. U predvečerje diplomatskog priznanja Republike Hrvatske prof. dr. Zdravko Tomac je namjeravao dati svoj pogled na razvoj prilika u Hrvatskoj, na razvoj odnosa s Evropskom zajednicom i ostalim Republikama bivše Jugoslavije. U utorak 14. siječnja organizirali smo razgovor s predstavnicima političkih stranaka vladajuće koalicije CDA (Kršćanski demokrati) i PvdA (Stranka rada – socijalisti). U ime CDA razgovoru su prisustvovali predsjednik stranke *Wim van Velzen*, *Jaap de Hoop Scheffer* a u ime PvdA *Maarten van Traa*. Razgovor je vođen i s predstavnicima oporbene stranke Groen Links (progresivno lijeva stranka) *Leoni Sipkes* i *Wilbert Willems*. Organiziran je i razgovor u Ministarstvu vanjskih poslova s direktorom Odjela za Evropu gospodinom *Van Bentinck van Schoonhetenom*. U svim razgovorima prof. dr. Zdravko Tomac je naglasio neophodnost međunarodnog priznanja Republike Hrvatske, kombiniranog sa stacioniranjem snaga UN-a. Ova dva uvjeta su prema njemu neophodna kako bi se Srbiji i JNA oduzeli "razlozi" za nastavljnje rata. Razgovaralo se o zaštiti ustavnih prava manjina i o uvjetima koje je postavila EZ u svezi s priznanjem. Prof. dr. Zdravko Tomac je iznio niz primjedbe na držanje EZ i na ulogu Nizozemske kao predsjednika. Mnogo poduzete mjere od strane EZ da su bile kontraproduktivne te su Hrvatsku umjesto prema miru vodile prema ratu. Naglasio je kako Hrvatska želi mir, ali ne pod cijenu gubitka trenutačno okupiranih teritorija.

Predsjedniku stranke CDA *Wimu van Velzenu*, zahvalili smo a također i u ime

Podpredsjednika Vlade Republike Hrvatske na spremnosti pripremanja susreta u vrlo kratkom roku. Javili smo mu kako je gospodin Tomac doživio razgovore kao ugodne, korisne i informativne i izrazio uvjerenje kako su to prvi koraci u smjeru pozitivne buduće suradnje. Zahvalili smo što je prihvatio naše posredovanje.

O posjetu i razgovorima Podpredsjednika Vlade prof. dr. Zdravka Tomca u Nizozemskoj informirali smo detaljnije naše donatore i simpatizere u Vjesniku Zaklade br. 4, u mjesecu ožujku 1992.

1.4. Čestitka prigodom međunarodnog priznanja Hrvatske i intervjui

15. siječnja 1992. Hrvatsku je priznalo svih 12 tadašnjih članica Europske zajednice i nekolicina ostalih zemalja. Tom prigodom čestitao sam u ime Zaklade Predsjedniku Republike dr. Franji Tuđmanu, Saboru i Vladi Republike Hrvatske: *“Radosni i oduševljeni međunarodnim diplomatskim priznanjem Republike Hrvatske, izražavamo Vam iskrene čestitke. Ovom Vam prilikom izražavamo i poštovanje na uloženom trudu i zalaganju. Izgradili ste temelje na kojima toliki građani Republike Hrvatske očekuju ostvarivanje stoljetne težnje istinske slobode, boljeg blagostanja i mogućnosti življenja vlastitog identiteta. Želimo Vam uspjeh u daljnjem radu uz srdačne pozdrave.”*

17. siječnja 1992. nakon diplomatskog priznanja Republike Hrvatske od strane Kraljevine Nizozemske dopisom smo se obratili Vladi Republike Hrvatske, uvjereni u potrebu unapređenja odnosa između dviju država i dviju naroda. Budući smo pružili usluge predstavnicima Sabora i Potpredsjedniku Vlade prilikom njihova posjeta Nizozemskoj u uspostavljanju kontakata u Parlamentu i s vodećim političkim strankama u Nizozemskoj, dali smo Vladi do znanja da stojimo i dalje na usluzi u uspostavljanju i razvoju međusobnih odnosa.

Novinar redakcije Haagsche Couranta iz Den Haaga, Jos Pak, zatražio me na dan priznanja Hrvatske u Zevenbergenu intervju kojeg je objavio sljedećeg dana u tim novinama pod naslovom ‘Traume trebaju proći a prognani se vratiti kući’. Dan zatim dao sam također opširan intervju novinaru redakcije Brabants Nieuwsblad iz Den Boscha kojeg je objavio u tim novinama 18. siječnja pod naslovom ‘Nada u istinsku slobodu’.

1.5. Inicijativa Zaklade Prijatelji Hrvatske za formiranjem jedne zajedničke hrvatske organizacije za cijelu Nizozemsku

Zaklada Prijatelji Hrvatske iz Den Haaga je javila i obrazložila svoju inicijativu u pismu od 20. siječnja 1992. Zaključili su da bi jedna zajednička organizacijska struktura dovela do bolje i efikasnijeg rada i vođenja svih akcija pa su pozvali i Z.N.H. na informalni razgovor o toj inicijativi. Uprava je odlučila pozitivno odgovoriti na ovu inicijativu.

1.6. Humanitarna pomoć poslana u Opatiju i Poreč

10. siječnja uplaćeno je f 1000,- župnom Karitasu u Opatiji za pomoć izbjeglicama smještenima u Opatiji. Župnik p. Pero Sabolić je 21. siječnja javio da je novac primljen te zahvalio na daru uz najbolje želje svim ‘*našim prijateljima*’ s najboljim željama i tisuću pozdrava.

22. siječnja poslan je Crvenom križu u Poreč autobus s 5 tona humanitarne pomoći, odjeće, hrane, stvari za osobnu higijenu. U pratnji prijevoza bila je *Marijke de Jong*.

1.7. Izvještaj o koncentracijskom logoru Stajićevo u Srbiji

22. siječnja poslao je Nikola Rašić, član Uprave i blagajnik Zaklade, pismo članovima Uprave o logorima u Srbiji, i uz pismo zapis, izvještaj na engleskom jeziku o njegovu susretu u Zagrebu sa Zlatkom Kovačevićem, povratnikom iz logora Stajićevo u Srbiji. U pismu je zatražio hitnu i neodložnu akciju buđenja svijesti europske javnosti o tom problemu. Zbog važnosti ovog zapisa, objavljujem ga u cjelosti. Tekst smo supruga Christien i ja preveli s engleskog na nizozemski jezik i telefaxom uz popratno pismo dostavili 18. veljače 1992. Ministarstvu vanjskih poslova, stranačkim klubovima političkih stranaka CDA, D66, Groen Links, PvdA, VVD, Crvenom Križu Nizozemske, Amnesty International, Komisiji Biskupske konferencije Justitia et Pax, Vijeću Crkava.

U tekstu izvještaja stoji: *“Za vrijeme posjete mojem tastu u jednoj bivšoj Vojnoj bolnici u Zagrebu čuo sam o sudbini obitelji Kovačević iz Vukovara. U krevetu do kreveta mojeg tasta ležao je Zlatko Kovačević, koji se oporavljao od posljedica boravka u koncentracijskom logoru Stajićevo, kod Zrenjanina, u Srbiji. Tamo je bio odveden s 11000 ostalih stanovnika Vukovara nakon pada grada u ruke srpske vojske. Taj logor je sada zatvoren a zarobljenici su premješteni na druge lokacije u Srbiji, najviše njih u okolicu grada Niša. Potrebno je samo nekoliko riječi da bi se opisala zastrašujuća slika o situaciji u logoru. Tisuće ljudi su bili zarobljeni tjednima, s dnevnim obrokom od malo hrane i vode (pola šalice čaja i komad kruha na dan), bez vode potrebne za higijenu. Bili su smješteni u stajama koje ni na koji način nisu bile adaptirane za smještaj ljudi. Svaka dva sata, dan i noć, bili su ispitivani od strane jugoslavenske tajne policije i srpskih paravojnih jedinica. Skoro svi zarobljeni bili su civili i stanovnici Vukovara. Među njima je bio i Rene Matoušek, poznati hrvatski esperantist. Svi hrvatski vojnici i oni koji su na bilo koji način opotrebljavali oružje za vrijeme okupacije Vukovara ili su bili odmah strijeljani ili grubo tučeni do smrti. Gospodin Kovačević je bio u svojoj staji osobno svjedok smrti petero ljudi od posljedica takvog batinjanja. Jedna od najstrašnijih metoda mučenja je bila postavljanje ljudi između električnih žica na jednoj strani i gladnih pasa na drugoj i prisiljavanje na pjevanje srpske himne. Mnogi su nesretno stradali ili su postali žrtve pasa. Roditelji gospodina Kovačevića likvidirani su u Vukovaru pred njegovim očima, a on, njegova supruga i njihova dva sina bili su rastavljeni. Kasnije je, slučajno, susreo svog 16 godišnjeg sina Slavena u istome logoru gdje je i on bio zarobljen. Stariji sin, Goran (23), bio je hrvatski vojnik, i njegov je otac čuo kasnije od ljudi koji su uspjeli pobjeći iz Vukovara da ga je neprijateljska vojska koristila kako bi aktivirao zaostale neaktivirane mine. To je bila sudbina mnogih hrvatskih zarobljenika. Svi Hrvati iz Vukovara, Iloka i Baranje trebali su na svom ramenu nositi bijelu vrpču i bili su prisiljavani raditi za neprijatelja: metode su ostale iste i onda kada je boja vrpce bila promijenjena. Drugi su bili tjerani iz njihovih kuća i protjerivani dok su srpski kolonisti zauzimali njihove kuće u kojima su proveli cijeli svoj život. O sudbini svoje supruge Radmile Kovačević (rođena 1946) i njihova sina Gorana (rođen 1986) gospodin Kovačević ne zna ništa sigurno. Zamolio me tražiti ih preko Crvenog Križa, Amnesy International i*

ostalnih kanala. Nestali su 19. studenog, posljednji je to dan kad ih je netko vidio još žive. Možda su još u Vukovaru, u nekom srpskom logoru ili ... Zlatku Kovačeviću je uspjelo izaći zahvaljujući svome sinu, prvo su htjeli pustiti samo djecu, bez njihovih roditelja. Kad su se zarobljenici počeli buniti, dopušten je odlazak i roditeljima. Na taj su se način mogli vratiti otac i sin u Hrvatsku, gdje su sada smješteni na obali u jednoj hotelskoj sobi. Kao i pola milijuna ostalih Hrvata ostali su bez išta: bez kuće, novca, imovine a i obitelji nema. Uništeno je i zdravlje Zdravku od raznih udaraca po glavi i leđima. O psihičkom stanju njega i njegova sina možete se samo zamisliti. Izgleda nevjerovatno da su se u današnju Europu vratili koncentracijski logori i njihove metode. Ipak je to surova stvarnost. Naslućivanja o logoru Manjača u Bosni još su strašnja. Srpski i vojni autoriteti usprotivili su se inspekciji od strane Crvenog Križa, Amnesty International i drugih a niječu i postojanje logora. A ipak o sudbini 10.000 stanovnika nije ništa поближе poznato. Potreban je, jako je potreban pritisak iz cijelog svijeta, od strane svakog s moralnom savješću, kako bi se te ljude oslobodilo. Za mnoge će sutra biti prekasno. Molimo Vas učinite sve kako biste utjecali na Vlade europskih zemalja te se Srbiju uspije uvjeriti kako je potrebno omogućiti pristup kampovima međunarodnim autoritetima i humanitarnim organizacijama i osloboditi zarobljene. Dajte svoj glas i protestirajte protiv nečovječnog postupanja prema Hrvatima i ostalim nesrpskim nacionalnostima u hrvatskim područjima koja su pod srpskom okupacijom. Više nego 500.000 Hrvata su bez krova nad glavom i izbjeglice u vlastitoj zemlji. Možemo li mi nešto učiniti i vratiti ih kućama? Nikola Rašić, Zaklada Nizozemska-Hrvatska."

16. ožujka smo izvještaj na engleskom jeziku telefaxom poslali i Svjetskom savezu crkava u Ženevu.

1.8. Posjet Veleposlaniku za međunarodnu kulturnu suradnju u Hagu

24. siječnja su Willem Schalekamp i Désirée Swaneveld posjetili u Misinstarstvu vanjskih poslova u Hagu Veleposlanika za međunarodnu kulturnu suradnju, gosp. P.R. Brouwera. Veleposlanik ih je informirao kako pri međunarodnoj kulturnoj suradnji sudjeluju svojim aktivnostima tri Ministarstva, Vanjski poslovi, Standard-zdravlje i kultura, Školstvo i znanost. Objasnio im je kako shvaća da je zbog promijenjenih okolnosti Kulturni sporazum s Jugoslavijom postao mrtvo slovo na papiru i da će biti potrebno zaključiti nove sporazume među ostalim i s Hrvatskom. Izjavio je kako je otvoren za susret na ministarskom nivou kako bi došlo do uspostavljanja kulturnih veza između Nizozemske i Hrvatske. Po njegovu mišljenju Zaklada Nizozemska-Hrvatska bi mogla posredovati tako da dođe do uspostavljanja tih kontakata. Ciljevi Zaklade se jako slažu, po njegovu mišljenju, s onim što Vanjskim poslovima stoji pred očima na području kulturne suradnje: projekti razmjene kod kojih sudjeluju i Hrvati i Nizozemci. Upozorio je kako ne postoji mogućnost da Ministarstvo financijski strukturno podupre rad Zaklade, no da je moguće doći u obzir dobivanja supsidije za konkretno opisane projekte. Pojasnio je kako u principu kod takovih projekata zemlja koja posjećuje plaća troškove puta a zemlja koja prima posjet plaća troškove smještaja. Potvrdio je kako ne isključuje mogućnost da Nizozemska u slučaju Hrvatske plati i nešto više kako bi se izgradila suradnja.

29. siječnja Willem Schalekamp je pismeno zahvalio na razgovoru i gospodinu Brouweru poslao statut Zaklade i posljednji broj Vjesnika Zaklade. Javio mu je kako bi

Zaklada rado iskoristila mogućnosti o kojima je on govorio a u sljedećem sastanku bi rado s njegovim suradnicima razgovarali kako bi se vidjelo da li mogu biti ostvareni određeni konkretni projekti. Najavio je da onog trenutka kada Zaklada razradi svoje projekte da ćemo rado stupiti u kontakt radi dogovora o datumu razgovora.

1.9. Vjesnik Zaklade br. 3

3. broj Vjesnika Zaklade izdan je sredinom siječnja na nizozemskom jeziku na formatu papira A4 s 4 stranice kao što je to bio slučaj i s brojem 2. Broj su uredili: *Borjan Čače, Edward Montezinos, Vinko Prizmić i Willem Schalekamp*. Na prvoj stranici tekst je dr. Ante Došena s naslovom 'ZNH u novoj godini'. U tom kratkom tekstu dr. Ante Došen piše: *Zaklada je stara tek nekoliko mjeseci i u tom kratkom vremenu dogodilo se toga mnogo. Kao svi mladi poduzetnici započeli smo i mi s visokim ciljevima, tj. poticanjem kulturne, ekonomske i znanstvene suradnje između Nizozemske i Hrvatske. Mislili smo da imamo dovoljno vremena kako bismo lagano razvili naše aktivnosti i na njima učili. Na tom sigurnom putu iznenađeni smo nevjerojatnom brzinom događaja koju je sa sobom donio rat u Hrvatskoj. Zbog tih događaja su naši izvorni ciljevi došli na drugo mjesto. Visoko na listu prioriteta došli su medicinska i humanitarna pomoć i širenje informacija o stanju u ratom razrušenoj Hrvatskoj. Pravo hrvatskog naroda doći do samoodređenja i osnivanja vlastite suverene države bilo je od strane Zaklade i njezinih suradnika podupirano na različite načine. Ti vjetroviti događaji vodili su među ostalim do promjena u sastavu Uprave. S početkom nove godine Uprava se nada da će svoje prioritete moći dati svojim izvornim ciljevima. Za to pak je potrebno da dođe do mira u Hrvatskoj. Akcije pomoći, kao i dosad, ostati će potrebne još jedno vrijeme, no neće trajati dugo dok Hrvatska ne stane na svoje vlastite noge i sama počne određivati svoj daljnji razvoj. Naši izvorni ciljevi poticanja suradnje na različitim područjima doći će tada do punog izražaja. Pritom računamo na vašu pomoć i podršku."*

Zatim slijedi tekst 'Akcija medicinske pomoći' u kojem je riječ o tri pošiljke pomoći u Zagreb, Slavonski Brod i Rijeku, s količinom više od 30 m³. Uz opći medicinski materijal u Klinički bolnički centar u Rijeku poslana je određena količina vanjskih fiksatora: skupog ali neophodnog materijala za obradu teških ranjavanja nogu i ruku i kompliciranih lomova. Poslana količina bila je dovoljna za otprilike stotinu slučajeva.

Na dnu prve stranice Zaklada čestita je Hrvatskoj povodom međunarodnog priznanja. Na drugoj stranici tekst je Renate Došen u kojem zahvaljuje u ime Radne grupe Akcija medicinske pomoći i to liječnicima J. de Lintu i M. Mravuncu. D. Troost i gosp. Boorgonje. Zahvalila je poduzeću Montmontaži što su pomogli kupiti veliku količinu lijekova i poduzeću Dentech koje je organiziralo prijevoz. Kako su stigli novi zahtjevi za pomoć pozvala je donatore na daljnje pružanje pomoći.

Pod naslovom 'Novi predsjednik ZNH' uredništvo informira o izboru dr Ante Došena novim predsjednikom Zaklade nakon ostavke Désirée Swaneveld i objašnjava razloge ostavke i stav Uprave oko zauzimanja za priznanje Hrvatske kao suverene države.

U kratkom tekstu pod naslovom 'Novo lice' Vjesnik objavljuje o izboru Willema Schalekampa u Upravu Zaklade te kako će koordinirati rad Radne grupe Informiranje.

Uprava Zaklade zahvalila je Desirée Swaneveld za način na koji je doprinjela osnivanju Zaklade kao i za zalaganje i odlučnost kojom je vodila Zakladu od njena osnivanja.

Uprava je izrazila zadovoljstvo što je Desirée Swaneveld obećala svoju podršku i u budućnosti, na temelju njezina tumačenja ciljeva Zaklade.

Pod naslovom *‘Demografski pregled’* Vjesnik donosi vijest o publikaciji koju će izdati Zaklada o sastavu stanovništva Jugoslavije i Hrvatske koju je napisala Nina Fermin na temelju popisa stanovništva iz 1981. Članak donosi i podatke o Istočnoj-Slavoniji. Na str. 3 prikazane su tabele o sastavu stanovništva u Istočnoj-Slavoniji s podacima po općinama.

Na 4. str. u tekstu *‘Poziv’* Uprava poziva donatore i simpatizere na informativno-kulturni susret u Zevenbergen 1. veljače 1992. na kojem će nastupiti gudački ansambl, biti izloženi crteži djece iz Hrvatske te biti prezentirana prva zakladina publikacija. U kratkom tekstu *‘Posjet dr Zdravka Tomca’* obavještava se o njegovu posjetu Nizozemskoj i najavljuje veći osvrt u sljedećem broju. Članak *‘ZNH – aktivnosti u 1992’* donosi planove Uprave za 1992. godinu. U članku *‘Akcija traženja donatora Zaklade’* informira se o aktivnostima na tom području i o priloženoj razglednici s molbom da se pošalje poznanicima a narudžbe za više razglednica su moguće u tajništvu a mogu se i fotokopirati.

Kolofon na 4. str. na pregledan način informira o Zakladi i donosi podatke važne za donatore i čitatelje Vjesnika.

2. Veljača 1992.

2.1. 1. Susret donatora, simpatizera i Uprave Zaklade – 1. veljače 1992.

Susret je održan 1. veljače u Zevenbergenu u Kulturnom centru “De Schuur”, Kerkstraat 23. Pobrinuo sam se za najam, uređenje prostora, kavu i piće. Skup je posjetilo gotovo dvije stotine donatora i simpatizera. Međunarodno diplomatsko priznanje Hrvatske dalo je susretu blagdanski ugođaj. Ratne strahote u Hrvatskoj nisu se mogle potisnuti. U dvorani su bili izloženi crteži djece iz Hrvatske s jasnim porukama: hoćemo mir. Skup je otvorio dr Ante Došen, predsjednik Zaklade minutom šutnje kojom se iskazala počast žrtvama rata. U uvodnoj riječi podijelio je s prisutnima nekoliko misli i osjećaja kojih se vrijedno prisjetiti: *“Parafrizirao bih poznatu izreku M.L. Kinga ‘Vidim kao u snu’. Dodao bih ‘Sanjao sam, i taj je san postao stvarnost’. Kao jedan od oko milijun i po migranata iz poslijeratne Hrvatske, 25 godina sanjario sam o oslobođenju Hrvatske od komunističke diktature i potčinjenosti slobode misli i djelovanja. Oko tri milijuna Hrvata, svuda po svijetu, od Islanda do Tasmanije, imali su slične želje i iščekivanja. Sada je to konačno stvarnost. Stvarnost je također, nažalost, opustošena zemlja, osakaćeni, bolesni i gladni ljudi bez krova nad glavom. Jasno je da Hrvatska ovu ratnu katastrofu ne može prebroditi sama, bez pomoći sa strane. Zemlje slobodnoga svijeta, svjesne su da je Hrvatskoj u ovom trenutku pomoć svakoga od nas vrlo dragocjena. Hrvatska na to računa. Naša Zaklada dosada se je angažirala na skupljanju medicinske i humanitarne pomoći i nastavit će i dalje s istim aktivnostima. Vaš doprinos bit će dobrodošao. Razmišljajući o budućem razvoju dobrih odnosa između Nizozemske i Hrvatske bit će potrebno, po mome mišljenju, posvetiti pažnju dobrom informiranju nizozemskih građana o Hrvatskoj, tako da se njezino ime spominje s pažnjom i simpatijom. Pravom istinom o hrvatskom narodu trebalo bi se suprotstaviti raznim insinuacijama i zamagljivanju činjenica, koje se često pojavljuju u ovdašnjim medijima i izjavama nekih političara. Srpsko-komunistička propaganda nanijela je puno štete međunarodnom ugledu Hrvatske i Hrvata. Svi Hrvati proglašeni su fašistima mada povijesne činjenice govore da je*

najveći dio Hrvata ustao u borbu protiv fašizma, kao rijetko koji narod u Europi. Svaki razuman i slobodno misleći čovjek zna da nema zlih i dobrih naroda, već da ima dobrih i loših razdoblja u povijesti svakog naroda. Ti periodi u svezi su s određenom ideologijom ili političarima. Budućnost će pokazati koliko je loš bio ovaj period za sudbinu samoga srpskog naroda. U hrvatskim stradanjima određenu ulogu imaju i američki i europski političari. Je li to bilo nesyjesno, iz neznanja ili s nekim namjerama, sada nije važno. Ovo prepuštanje na milost i nemilost podivljalom nacionalkomunizmu, hrvatski narod možda može oprostiti ali nikada zaboraviti. Povjerenje u europske, pa tako i nizozemske političare u Hrvata je ozbiljno poljuljano. Upravo sam bio rekao da je hrvatsko ime potrebno osvjetliti među Nizozemcima. Isto tako vrijedi i obratno: Nizozemska mora povratiti svoje dobro ime među Hrvatima. Za dobro ime Hrvatske mogu mnogo učiniti hrvatski iseljenici a i njihovi nizozemski prijatelji i znanci. Humanitarna pomoć iz Nizozemske, svakako će doprinijeti povratku povjerenja kod hrvatskog naroda. U budućem razvoju Hrvatske, između ostaloga, bit će naglašeni dobri odnosi sa svim zemljama slobodnoga svijeta, razvoj demokracije, te ekonomski i kulturni razvoj. Mnogi uvjeti za ovu budućnost već su prisutni: demokratski birani Sabor i Vlada, Ustav koji štiti ljudska prava svih građana. Također je poznato da Hrvatska ima prirodna bogatstva, da su klima, priroda i zemljopisni položaj takvi da nude dobre mogućnosti za razvoj turizma i trgovine. Važno je spomenuti i karakterne osobine hrvatskoga čovjeka koje su određene kulturnim nasljeđem jedne mješavine između slavenske, germanske i romanske kulture. Dobra kombinacija ovih kultura čini karakter koji ima sljedeće osobine: odanost obitelji, gostoljubivost, radinost, osjećaj društvene odgovornosti, pobožnost, životnost i kreativnost. Zahvaljujući ovim odlikama zemlje i ljudi Hrvatska će svakako biti zanimljiv partner za Nizozemsku u mnogim vidovima. Naša Zaklada nastojat će pomagati, inicirati i stimulirati ovu suradnju. Pri tom će nam pomoć svih vas biti neophodna.”

Nakon ovih riječi, predstavio sam dosadašnje aktivnosti i djelovanje Zaklade i spomenuo sve one, imenom i prezimenom, koju su sudjelovali u tim aktivnostima. Zaklada je brojala u tom trenutku, pet mjeseci od osnivanja, uz 6 članova Uprave, 37 donatora i 58 simpatizera .

Zatim je Willem Schalekamp prvu zakladinu publikaciju na nizozemskom jeziku ‘*Demografski pregled (Jugoslavija/Hrvatska)*’ autorice Nine Fermin-Peternel. Prvi primjerak uručen je novinaru Antonu Oostingu, podpredsjedniku Odbora Priznanje Slovenije i izvještaču iz nizozemskog Parlamenta. Oosting je u svojoj prigodnoj riječi naglasio važnost dobrih odnosa Slovenije i Hrvatske, dviju novih država sa zajedničkom prošlošću nekada i sličnim problemima sada. Naglasio je potrebu uzajamnog podržavanja. Hrvatskoj je zaželio brzi izlaz iz ratne nesreće i iz rata proizašlih poteškoća te uspješan razvoj demokracije.

Svi prisutni su u nastavku mogli uživati u izvedbi nekoliko djela klasične glazbe koje je izveo gudački orkestar u sastavu *Dušan Karpisek, Maria Rebula-Božić, cocky Donkers, Robert Senk i Božo Paradžik.*

Nakon mizičkog intermezza uslijedio je otvoreni razgovor o dojmovima, postavljana su pitanjima i davani odgovori, vodila se diskusija i primale se sugestije.

Susret je nastavljen zakuskom sastavljenom od raznih hrvatskih specijaliteta pripremljenih za tu prigodu od nekolicine vještih i vrijednih donatorica Zaklade i razgovorima koji su trajali do kasne večeri. Više od 30 prisutnih kupilo je 1. zakladinu publikaciju

‘Demografski pregled (Jugoslavija/Hrvatska) autorice Nine Fermin-Peternel koja se prodavala po cijeni od f 10.

2.2. Nina Fermin: Demografski pregled (Jugoslavija/Hrvatska)

‘Demografski pregled’ autorice Nine Fermin Zaklada je izdala krajem siječnja 1992. u zamišljenom nizu Publikacije Z.N.H. kao 1. publikaciju. Brošura je napisana na nizozemskom jeziku na 25 stranica papira s plastičnim spiralnim uvezom i omotom. U predgovoru dr Ante Došen predsjednik Zaklade piše kako mediji i političari prenose pojmovime kao što su “područja pretežno nastanjena Srbima” ili “područja u kojima su Srbi u većini” pa čak “srpske pokrajine u Hrvatskoj”. Kad je brošura pisana Hrvatska je bila otprilike 30% okupirana od strane bivše jugoslavenske vojske i srpskih para-vojnih jedinica i dobrovoljaca. Okupaciju su opravdavali “zaštitom interesa Srba koji žive u Hrvatskoj”. Gdje se nalaze ti Srbi i koliki im je broj? Hladni brojevi mogu djelovati otrežnjavajuće, piše dr. Ante Došen i kaže kako se Nina Fermin na zahtjev Zaklade pozabavila tim poslom koji pruža zanimljive i često iznenađujuće slike. Brošuru je u ime Zaklade preporučio svakome tko se zbog interesa ili zbog struke bavi situacijom u Hrvatskoj. Brošura donosi 10 tabela i tri karte. Nina Fermin u svom uvodu među ostalim navodi kako su statistički podaci napravljeni na temelju popisa stanovništva iz 1981. objavljenog u Izvještaju Instituta za statistiku u Zagrebu 1982. godine. U prvoj tabeli dan je prikaz stanovništva Jugoslavije po republikama/pokrajinama i specifikacija ‘ostalih’. U drugoj tabeli prikazani su narodi i najveće etničke manjine u Jugoslaviji. U tabeli 2.a. dan je pregled Srba koji žive izvan Srbije. U trećoj tabeli prikazane su nacionalnosti i etničke manjine u Hrvatskoj. Tabela 4. prikazuje pregled Hrvatske – po regijama i općine s više od 50% srpskog stanovništva kao i općine u kojima su grupe stanovnika manje od 50%. U tabeli 4.a. prikazan je pregled stanovništva u gradovima Hrvatske iznad 50.000 stanovnika. Tabela 5 donosi sastav stanovništva Istočne Slavonije. Tabela 5.a. prikazuje sastav stanovništva “Autonomne pokrajine Krajine” (područja 11 općina s pretežno srpskim stanovništvom). U tabeli 6 prikazan je sastav stanovništva u gradovima Hrvatske (iznad 20.000 stanovnika) pogođenih vojnom agresijom. Tabela 7. donosi pregled sastava stanovništva Hrvatske po regijama i po općinama (svih općina). Nakon svake tabele autorica donosi svoje zaključke i relevantne informacije. Na kraju su otisnute tri karte. Prva prikazuje Hrvatsku s granicama republike, kako je bilo određeno 1945. Druga karta prikazuje Veliku Srbiju (prema sadašnjoj liniji fronta). Treća karta prikazuje etnički sastav Hrvatske.

2.3. Predstavništvo Južnih Evropljana (LIZE) u Savjetu za manjine u Nizozemskoj (LOM) želi Zakladu u svoje članstvo

U Predstavništvu Južnih Evropljana (LIZE) koje je djelovalo u Savjetu za manjine u Nizozemskoj (LOM) član je bila Federacija jugoslavenskih klubova koja je predstavljala doseljenike iz SFRJ. Kako je u međuvremenu došlo do raspada SFRJ i međunarodnog priznanja Hrvatske – Zaklada *LIZE (Landelijk Inspraakorgaan Zuid-Europeanen)* koja je u Savjetu za manjine predstavljala doseljenike iz Južne-Europe javila se 5. veljače 1992.

Zakladi s pismenim informacijama i porukom da bi rado čuli da li se želimo učlaniti u njihovu organizaciju i preko njih se zauzimati za interese Hrvata u Savjetu za manjine u Nizozemskoj. Odgovorili smo im 19.05.1992. i zatražili razgovor da vidimo što LIZE može i želi učiniti za Hrvate u Nizozemskoj.

2.4. Osnovana Radna grupa Humanitarna pomoć - pošiljka pomoći u Višnjevac

Zaklada je odlučila prekinuti vođenje skupljanja humanitarne pomoći zajedno sa Zakladom Mensen in Nood/Caritas Neerlandica, Zakladom Kerk in Nood i Hrvatskom katoličkom misijom i samostalno prikupljati i slati humanitarnu pomoć. U tu svrhu trebalo je osnovati Radnu grupu Humanitarna pomoć. Renata Došen izrazila je spremnost preuzeti koordiniranje radom te Radne grupe. 8. veljače sastao sam se sa nekolicinom simpatizera Zaklade u Helvoirtu, Torenstraat 21, kod obitelji Došen kako bismo osnovali tu Radnu grupu. Sastanku su prisustvovali *Ivanka van Oorschot Radmanić, Anka Hodanić, Marija Varga, Tomislav Sudar, Christien Kantoci-Janssen, Lidiya Raić, Ljiljana Mikšić i Renata Došen*. Prisutni su se dogovorili o načinu rada i o aktivnostima koje treba poduzeti.

Zahvaljujući radu Radne grupe Zaklada je već 10. veljače poslala pošiljku humanitarne pomoći od 15m³ (138 vreća + 49 kutija sortirane zimske odjeće, 35 komada deka, 25 vreća obuće, 1 kutiju vunениh čarapa) u Višnjevac kraj Osijeka. Pošiljku je dovezao Đakalović Ivan iz sela Vuke kod Osijeka, kojem je sin poginuo u obrani Dalja. U dogovoru s gđom. *Marijom Suk*, predsjednicom "*Bedema ljubavi Osijek*", pošiljka je predana Župnom uredu u Višnjevcu. Župnik *Mirko Novak* u suradnji s majkama "*Bedema ljubavi Osijek*" je raspodijelio pomoć prognanicima iz Baranje, Bijelog brda, Dalja i okolnih sela osječke općine koji su se bili smješteni u Župi Višnjevac. Dio pomoći predan je 4. Četi II. Bataljuna 106. Brigade Hrvatske vojske. Župnik *Mirko Novak* i *Marija Suk* su nam 19. veljače potvrdili primitak pomoći i zahvalili: "*Vas daleko od domovine pozdravljaju oni kojima ste pomogli i nadamo se da ćemo uskoro osposobiti svoje tvornice i živjeti od svog rada. Nismo napustili Hrvatsku već kao prognanici i stanovnici sudjelujemo u obrani Hrvatske. S poštovanjem Vam zahvaljujemo i nadamo se da će ZAKLADA NIZOZEMSKA HRVATSKA uspješno i u buduće surađivati sa svima kojima je u srcu Hrvatska i mir.*" Prenjeli su i poruku: "*Za naše područje potrebno je još uvijek hrane, svijeća, posteljine i tople odjeće, čarapa i vesta. Đempera tamnih boja, dječje hrane i pelena u većem broju.*" 18. veljače primili smo zahvalu s potpisom nekolicine, kako su naveli, *branitelja Domovine*. Napisali su: "*Cijenjena braćo Hrvati, neizmjereno smo Vam zahvalni što nam pomažete u ovim teškim trenucima. Primili smo Vašu dragocjenu pomoć. Od srca hvala. Odjeća je podijeljena Hrvatskoj vojsci, te obiteljima hrabrih branitelja jedine nam Domovine. Puno pomažete da ni u ovim teškim trenucima nismo sami. Od srca hvala svima Vama u ime svih nas koji smo na braniku zajedničke nam Domovine.*"

2.5. ANP (Opći novinarski ured Nizozemske) povezali s Ministarstvom informiranja

Od listopada 1991 redovito smo telefaxom dobivali pripćenja za medije Ministarstva informiranja iz Zagreba na engleskom jeziku (Press Release) koja smo slali medijima.

13. veljače 1992. javili smo u Zagreb broj telefaksa ANP-a (Algemeen Nederlandse Persbureau/Opći novinarski ured Nizozemske) jer je ured na naš upit odgovorio pozitivno i izrazio želju za redovito primanje Priopćenja Ministarstva informiranja na engleskom jeziku.

2.6. 6. sjednica Uprave Zaklade

Sjednica je održana 23. veljače 1992. u Zevenbergenu, Stationstraat 16, s početkom u 14.00 sati. Sjednici su prisustvovali Nikola Rašić, Willem Schalekamp, Ante Došen, Ivan Kantoci. Branko Bošnjaković i Ivo Dubravčić bili su spriječeni.

Nakon pozdrava (1) i usvajanja zapisnika (2) s prošle sjednice, razmatrala se (3) lista zaključaka i posljednje novosti vezane uz aktivnosti. Razgovor s "Vijećem Crkvi" treba još ostvariti. Primljena je na znanje informacija o konstituiranju Radne grupe za humanitarnu pomoć Hrvatskoj. Primljeno je na znanje kako će medicinska pomoć u vrijednosti od f. 60.000,- uskoro biti otpremljena za Lovran, Opatiju i Rijeku i u vrijednosti f 300.000,- za Split. Primljena je na znanje informacija kako grupa Italijana koji pružaju humanitarnu pomoć Hrvatskoj želi prihvatiti obitelji koje su prognane. Turistička agencija Phoenix reizen i poduzeća Tehnomont i Montmontaža su voljni financijski poduprijeti aktivnosti na području kulture. Primljeno je na znanje kako je LIZE iz Utrechta voljna surađivati sa Zakladom. Prof. Stanko Lasić, predsjednik Hrvatskog Vijeća Europskog Pokreta nazvao je telefonom i tražio je kontakt sa Zakladom. Razmotrena je (4) pristigla i poslana pošta.

Zaključeno je ne preuzeti obvezu organiziranja koncerta Cynthie Hansell Bakić. Odlučeno je ne odgovarati na pismo Nederlands-Kroatische Werkgemeenschap (Radne zajednice Nizozemska-Hrvatska). Odlučeno je pozitivno odgovoriti Općini Slavonski Brod, Fondu za kulturu i povezati ih s Renatom Došen koja je voljna zauzeti se za ostvarenje predloženog projekta: Promocija likovne mape "Slavonija – Brod na Savi, 1991." s aukcijom likovnih djela za porušenu zgradu kazališta, koncertnu dvoranu i izgorjelu biblioteku i čitaonicu u Slavonskom Brodu. Zatim je razmatran i usvojen financijski izvještaj za 1991. godinu (5). Pod točkom (6) pristupilo se evaluaciji Susreta donatora, simpatizera i Uprave, održanog 1. veljače. Zaključeno je kako u budućnosti treba bolje dogovoriti zadaće svih članova Uprave tijekom pripreme i održavanja skupa. Razmatrao se i pristup novih članova u Upravu Zaklade (7). Ustvrdilo se da postoji interes kod Nine Fermin-Peternel, Diega Seljak i Margreet de Paepe. Nikola Rašić je dao do znanja da želi izaći iz Uprave Zaklade zbog obveza na poslu i čestog odlaska u inozemstvu. Želi ostati u Upravi dok se ne nađe nasljednik. Odlučeno je tražiti kandidate za koordinaciju i rad na područjima kulture, politike, financijskog menadžmenta (blagajnik). U tu svrhu će se informirati zainteresirani i pozvati na sjednicu ukoliko imaju interes za neko od navedenih područja ili neko drugo područje. Pod točkom (8) raspravljalo se o prijedlogu aktivnosti za 1992. godinu i o programskom smjeru aktivnosti na području informiranja i kulture. Odlučeno je te su prihvaćeni pismeni prijedlozi članova Uprave. Usvojen je i programski smjer aktivnosti na području informiranja i kulture Zaklade za 1992. prema pismenom prijedlogu Willema Schalekampa. Odlučeno je da se Vjesnik Zaklade još jednom, uz slanje donatorima, pošalje i simpatizerima.

3. Ožujak 1992.

3.1. Humanitarna pomoć u Lovran, Opatiju i Rijeku

3. ožujka upućena je u Ortopedsku bolnicu Lovran pošiljka lijekova i medicinskog materijala (eksterni fiksatori i drugi ortopedski instrumenti, antibiotici, sistemi za infuziju, razni materijali za kirurgiju, za anesteziju, zavojni materijali, razni ostali lijekovi), 75 kutija razne veličine ili oko 6m³. Prijem pošiljke potvrdio je ravnatelj, dr.sc. Damir Matovinović. U Dom zdravlja Opatija poslana je pošiljka raznih lijekova i medicinskog materijala. Ukupno 20 kutija razne veličine. Prijem pošiljke potvrdio je u ime Doma zdravlja Zdravko Grgur. U stanicu za hitnu medicinsku pomoć u Rijeci poslana je pošiljka raznog medicinskog materijala, ukupno 19 kutija razne veličine. Prijem pošiljke potvrdila je dr. Gordana Troskot. Caritasu Nadbiskupije Riječko-Senjske u Rijeku poslata je pošiljka odjeće i igračaka za djecu. Prijem pošiljke potvrdile su sestre milosrdnice. Riječki Novi list, od 15. ožujka 1992. objavio je tom prigodom članak novinara Dubravka Munjasa o Zakladi Nizozemska-Hrvatska pod nazivom 'Medicinska pomoć za ranjenu Hrvatsku'.

3.2. Rad na prijevodu knjige D. Horvatića – 'To je Hrvatska',

U prijedlog aktivnosti Zaklade za 1992. uvrstio sam rad na prevođenju i izdavanju knjige Dubravka Horvatića 'To je Hrvatska'. Knjiga je izašla 1991. godine u Zagrebu na hrvatskom, francuskom, njemačkom i engleskom jeziku. Preko Matice hrvatske došli smo u kontak s Turistkomercem koji nam je u veljači 1992. predložio suradnju kako bi se ta knjiga pojavila i u Nizozemskoj na nizozemskom jeziku. 10. ožujka zatražili smo predračun i suglasili se s prijedlogom da se knjiga tiska u Zagrebu. Početkom travnja poslao sam pismo Turističkom savezu Nizozemske (ANWB) u Den Haag i izdavačkoj kući *De Toorts* u Haarlem s prijedlogom za suradnju pri izdavanju knjige u Nizozemskoj.

3.3. Hrvatski povijesni muzej

12. ožujka primili smo pismo prof. Jasne Tomićić iz Hrvatskog povijesnog muzeja u Zagrebu koja nas je obavijestila o osnovanoj zbirci dokumenata i svih akcija koje se poduzimaju u vezi s ratom u Hrvatskoj. Prikupljajući građu naišli su na prospekte Zaklade Nizozemska-Hrvatska te su nas zamolili da im za tu zbirku pošaljemo sav propagandni materijal, uključujući i plakate i naljepnice za humanitarnu i medicinsku pomoć, fotokopije pozivnica za predavanje i priredebe u vezi s ratnim zbivanjima u Hrvatskoj, informativne listove i sve što smatramo da bi bilo korisno pohraniti u toj muzejskoj zbirci. Ponudili su nam prirediti u Nizozemskoj manju izložbu koja bi se mogla sastojati od fotografija o ratnim pustošenjima, te video-kaseta koja svjedoče o vandalskim djelima u Hrvatskoj, te ako smo zainteresirani da im javimo. Odgovorili smo da smo jako zainteresirani za postavljenje izložbe te da nam jave kada bi mogli poslati fotografije i video kazete.

Već 22. travnja primili smo odgovor o sastavu izložbe i pitanje da li bismo sami mogli napraviti postav izložbe. Krajem travnja obavijestili smo ih da će Ivanka Van Oorschot-Radmanić doći u Muzej u Zagreb 30. travnja i preuzeti fotografije, plakate i video kazete. 7. svibnja primili smo pismenu obavijest Jan ter Laaka da izložba može biti postavljena u Utrechtu u Centru Pax Christi. Počeli smo tražiti mogućnosti za izložbu i na drugim lokacijama. Iz Centra za susrete Crkve, kulture i društva pri crkvi Sint Laurenskerk u Rotterdamu su nam javili 9. lipnja kako im je kalendar izložbi za 1992. ispunjen ali da imaju

dogovor za izložbu hrvatskih likovnih umjetnika u ožujku 1993. O toj izložbi biti će još riječi.

17. studenog 1992. poslao sam prof. Jasni Tomičić: zbirku dokumenta iz opsežne dokumentacije Zaklade koji se odnose na poduzete akcije u vezi s ratom u Hrvatskoj te dokumentaciju o najavama i odjecima izložbe u Nizozemskoj.

3.4. Vjesnik Zaklade br. 4

4. broj Vjesnika Zaklade izdan je sredinom ožujka i to kao prvi dvojezični broj, na nizozemskom i hrvatskom jeziku na formatu papira A4 s 4 stranice. Broj su uredili: *Borjan Čače, Edward Montezinos, Vinko Prizmić i Willem Schalekamp*. Na prvoj stranici u prvome članku obrazloženi su razlozi izlaženja u dvojezičnoj verziji. Drugi članak informira o programu Zaklade na području informiranja i kulture. Na drugoj stranici jedan članak informira o posjetu dr. Zdravka Tomca Nizozemskoj a drugi o koncentracijskim logorima u Srbiji. Treća stranica donosi reportažu o održanom susretu donatora, simpatizera i Uprave Zaklade 1. veljače u Zevenbergenu. Na četvrtoj stranici su informacije o aktivnostima Zaklade i kolofon Vjesnika.

3.5. Humanitarna akcija ‘Pomozi djeci ponovno ići u školu’

11. ožujka poslala nam je pismo M. Briggeman-Hasanefendić iz gradića Oostvoorne iz pokrajine Južna Holandija s informacijom da je započela vođenje humanitarne akcije za obnovu osnovne škole Skakavac u okolici Karlovca i molbom da se donacije mogu uplaćivati na račun Zaklade za tu namjenu. Prijedlog je razmotrila Uprava Zaklade i zatražila detaljniji plan i program. Taj plan je gđa. Briggeman-Hasanefendić pismeno dostavila 16. travnja 1992. U svojoj namjeri bila je uporna i često se javljala s informacijama i zamolbama oko realizacije akcije. Preko Zaklade ishodili smo od Ureda Republike Hrvatske u Brusselu potvrdu o postojanju potrebe obnove škole u Skakavcu i preporuku za vođenje ove humanitarne akcije. Početkom kolovoza s delegacijom iz grada Oostvoorne dopremila je u Skakavac kraj Karlovca 30m³ hrane i odjeće te financijsku pomoć od f 5.515,00 namijenjenu djeci Osnovne škole Skakavac i predala je *Mati Šegoti*, upravitelju, roditeljima i djeci škole. Opširni izvještaj sa fotografijama s tog puta objavile su novine ‘Weekblad Westvoorne’ u br. 40 od 30. rujna 1992.

3.6. Pomozi prognanima u Hrvatskoj: Prikluči se akciji ZNH

Pod tim geslom poslala je Renata Došen u ime Radne grupe za humanitarnu pomoć 16. ožujka 1992. pismo donatorima, simpatizerima Zaklade i na druge adrese s pozivom za prikupljanje hrane i financijske pomoći za prognanike u Hrvatskoj.

Od djece i nastavnika iz Osijeka smještenih u hotelu ‘Panorama’ u Matuljima kod Rijeke primili smo zahvalu na igračkama koje su primili. Zahvala je bila u obliku crteža učenice petog razreda *Marije Šakić*.

3.7. Ured Republike Hrvatske za zemlje Beneluxa i EZ

20 ožujka javio nam se iz Brüssela po prvi puta gosp. Janko Vraniczany-Dobrinović s nekoliko materijala u ime Ureda Republike Hrvatske za zemlje Beneluxa i EZ. Prvo je bio poziv u Brussel za 27. ožujka u 14.00 sati na ‘Čašicu prijateljstva’ u izložbeni prostor

Hrvatske na Turističkom sajmu u Brüsselu prigodom Dana Republike Hrvatske na tom sajmu. Drugo je bila Okružnica Ministarstva Iseljništva u vezi slanja humanitarne pomoći s pismom Ureda za prognanike i izbjeglice s prijedlogom novog načina pomoći – kupnjom hrane u Hrvatskoj. O ovom prijedlogu obavijestio sam Radnu grupu Humanitarna pomoć. Uprava Zaklade je podržala ovaj prijedlog. Krajem mjeseca travnja i u mjesecu svibnju Radna grupa Humanitarna pomoć počela je slati pisma s pozivom na ovaj oblik pomoći na razne adrese tražeći financijsku pomoć za kupnju hrane namijenjenu prognanicima i kupljenu u Hrvatskoj.

3.8. 7. sjednica Uprave Zaklade

Sjednica je održana 29. ožujka u Zevenbergenu, Stationsstraat 16 s početkom u 14.00 sati. Prisutni su bili članovi Uprave Ivo Dubravčić, Willem Schalekamp, Ante Došen i Ivan Kantoci. Odsutni su bili Branko Bošnjaković i Nikola Rašić. Na sjednicu su bili pozvani Margreet de Paepe, Nina Ferimin-Peternel i Diego Seljak.

Nakon pozdrava i otvaranja sjednice (1) Ante Došena pristupilo se razgovoru s kandidatima za članove Uprave za područje kulture, politike, financijski menadžment (blagajnik) ili nešto drugo (2). **Nina Fermin-Peternel** koja je bila zamoljena koordinirati aktivnosti na području politike povukla je svoju kandidaturu. Argumenat za svoj izbor obrazložila je iritacijama zbog političkog razvoja u Hrvatskoj. Uprava poštuje njenu odluku i spremna je ukoliko dođe do promjene mišljenja kandidaturu ponovno raspraviti. **Diego Seljak** je izrazio želju biti aktivan na području financijskog menadžmenta i blagajnika. Zamoljen je da što prije preuzme funkciju blagajnika od Nikole Rašića koji je dao otkaz na članstvo u Upravi. Diego Seljak je rođen 26.03.1943. u Opatiji. Na Sveučilištu u Rijeci je 1968. završio Pomorski fakultet. Stanovao je u gradiću Oostvoorne. Bio je zaposlen u kontejnerskom terminalu ECT u Rotterdamu (ECT) gdje je radio kao član menadžerskog tima. **Margreet de Paepe** je izrazila želju biti aktivna na području kulture. Margreet de Paepe je rođena 25.07.1951. i stanovala je u Zevenbergenu. Glasovanjem su oboje izabrani i potvrđeni kao novi članovi Uprave. Raspravljano je o području aktivnosti člana Uprave Ive Dubravčića. Na njegov prijedlog usvojena je odluka da će njegovo područje djelovanja biti stvaranje kontakata s organizacijama i ustanovama od značaja za Zakladu.

Zapisnik sa 6. sjednice (3) usvojen je bez primjedbi.

Razmotrena je lista odluka i posljednje novosti (4). Utvrđeno je da još treba napraviti dogovor za susret s Vijećem Crkvi. Ivo Dubravčić i Ante Došen će sa Zakladom Prijatelji Hrvatske složiti dnevni red za Sjednicu hrvatskih organizacija. Točke Zaklade koje trebaju doći na dnevni red su: 1. suradnja i 2. koordinacija na području humanitarne pomoći. Tajnik informira o pošiljci igrački koje su dostavljene u Matulje/Rijeka za djecu iz Osijeka i pokazuje crtež jednog djeteta sa zahvalom. Radna grupa 'Humanitarna pomoć za Hrvatsku' započela je akciju sakupljanja hrane u okviru osnovnih škola. Tajnik informira o pristiglom pismu Hrvatske Vlade u kojem se predlaže sakupljanje novca i kupnja hrane u Hrvatskoj. Na pismo Nikole Rašića o koncentracijskim kampovima u Srbiji koje je Zaklada poslala na nekoliko adresa stigle su usmene reakcije i pitanja od strane Geerta van Dartela i Thea van der Voorta (Vijeće Crkava, Jutitia et Pax Nizozemske) te izgleda da je pismu posvećena pozornost. Tajnik informira o kontaktu s Turistkomercom u Zagrebu u vezi izdavanja knjige 'Hrvatska' u Nizozemskoj i o njihovoj financijskoj ponudi. Sljedeći korak je naći izdavača

koji bi knjigu htio izdati. Ante Došen informira o poslatom medicinskom materijalu (114 kutija/6 m³) ortopedskoj bolnici u Lovran (75 kutija/6 m³); Domu Zdravlja Opatija (20 kutija); Zdravstvenoj stanici Rijeka (19 kutija). Vrijednost iznosi otprilike 100.000 fl., ostalo – odjeća i igračke (11 m³) Karitasu u Rijeku. Pokazao je zahvalnice koje su stigle iz Starigrada Paklenice/Zdar i iz Doma Zdravlja Novi Travnik. Willem Schallekamp informira o situaciji oko izlaženja posljednjeg Vjesnika Zaklade. Od sljedećeg broja Vjesnik će se slati samo donatorima. Donesena je odluka da se godišnja skupština održi 26 travnja u Zevenbergenu i tom prilikom će se izvršiti primopredaja blagajne.

Razmotrena je poslana i pristigla pošta (5). Odlučeno je da se Povijesnom muzeju u Zagrebu javi da je njihovo pismo uzeto na znanje. Ako dođe do ostvarenja izložbe da će se kontaktirati s njima te da će im se poslati zatraženi materijali. Odlučeno je da se gđi. M. Briggeman Hasanefendić javi da Uprava podržava njezinu inicijativu i projekt no prije što se taj projekt počne voditi pod okriljem Zaklade i njena računa Uprava želi primiti detaljniji plan i program kako bi se mogla donijeti odluka i formirati komisija koja će pratiti taj projekt.

Zatim su se raspravile ideje zabilježene nakon održanog Susreta donatora, simpatizera i Uprave 1. Veljače 1992. (6)

Razmotren je plan provođenja aktivnosti za 1992. (7) a pod točkom (8) tajnik je preuzeo obavezu informirati Nikolu Rašića da kontaktira Diegu Seljaka u vezi primopredaje blagajne.

3.9. Komisija Justitia et pax – Biskupske konferencije Nizozemske

27. ožujka primili smo pismo drs. V.M. Scheffersa, tajnika Komisije Justitia et pax Biskupske konferencije Nizozemske u kojem nam javlja da su primili naše pismo o postojanju koncentracijskih kampova u Srbiji gdje su zatočeni nevini civili te da ovo pitanje Komisija smatra ozbiljnim. Obavijestio nas je da je pitao kolegu u Hrvatskoj da li mu je ova situacija poznata, što po tom pitanju čini Crkva u Hrvatskoj i koja vrsta podrške je poželjna s njihove strane. Pismu je priložio kupiju pisma poslatog Komisiji Justitia et pax u Zagreb te obećao informaciju o daljnjem postupku. Pitao nas je da li smo o tome informirali i Ministarstvo Vanjskih poslova u Den Hagu.

9. svibnja primili smo ponovno pismo gosp. Scheffersa kojem je priložio opširan odgovor svojeg kolege dr. Antuna Škvorčevića, tajnika Komisije 'Justicia et Pax' iz Zagreba koji je potvrdio postojanje zarobljeničkih logora za građane i vojnike iz Hrvatske u Srbiji i poslao mu brožani popis zarobljenika, popis razmjenjenih oslobođenih i popis nestalih. Javio nam je da je Sekcija za međunarodne poslove Vijeća Crkvi zamoljena pripremiti reakciju te da će Biskupska konferencija Nizozemske u kratkom roku poslati pismo Kardinalu Kuhariću u Zagreb i reagirati na grozote rata u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini.

3.10. Prijedlog osnivanja 'Promotivnog tima hostesa ZNH'

29. ožujka javila nam se iz Zwolle Željka van der Meer, studentica Hotel Management School u Leeuwardenu, s pitanjem da li pri Zakladi može biti osnovan Promotivni tim hostesa. Prisustvovala je demonstracijama u Maastrichtu i primjetila je da je Zaklada Nizozemska-Hrvatska mnogima nepoznata. Završila je školovanje za hostesu i ukoliko Zaklada prihvati prijedlog spremna je osnovati Promotivni tim hostesa ZNH i pomoći na

susretima Zaklade. Uprava Zaklade je podržala njezin prijedlog. Krajem travnja obavijestio sam je o tome, dao joj telefonske brojeve Margreet de Paepe, koordinatorice za kulturu i Willema Schallekampa koordinatora za informiranje. Javio sam da je 24 listopada sljedeći Susret donatora, simpatizera i uprave gdje bi se ona sa svojom grupom mogla uključiti u aktivnosti.

3.11. Akcija za kupnju ambulantnog vozila

31. ožujka obratio se pismom donatorima Zaklade koordinator Medicinske pomoći Zaklade dr. Ante Došen s informacijom o vrlo teškom položaju žrtava rata u Istočnoj Slavoniji. Iz bolnice u Slavonskom Brodu javili su kako im je jako potrebno ambulantno vozilo. Ono koje su imali pogođeno je granatom i uništeno. Rabljeno ambulantno vozilo jako bi im dobro došlo. Zaklada je odlučila započeti skupljanje novaca za kupnju rabljenog ambulantnog vozila za bolnicu u Slavonskom Brodu. Odlučeno je da akcija traje do 30. svibnja 1992.

4. Travanj 1992.

4.1. Projekt pomoći ranjenim hrvatskim vojnicima - invalidima

3. travnja primili smo zamolbu *Nine Mažar*, šefice Odsjeka za ranjenike Ministarstva obrane – Odjela za skrb HV u kojem nam javlja kako ranjeni hrvatski vojnici – invalidi koji su ostali bez ruku, nogu, u Hrvatskoj dobivaju proteze za noge i ruke pretežno drvene konstrukcije i loše kvalitete. Pozvala nas je da u organizaciji Ministarstva obrane obidemo neka od lječilišta, vidimo probleme i pomognemo ako smo u mogućnosti, jer da su upoznati kako u inozemstvu postoje povoljnija rješenja za te probleme. Krajem travnja čekalo je oko 400 bolesnika na ortopedska pomagala – proteze.

Temeljem zahtjeva započeli smo projekt pomoći invalidima. U projekt su bili uključeni Caritas Neerlandica/Zaklada Ljudi u nevolji koja je pokazala spremnost odvojiti fl. 415.000,- u tu svrhu te Ministarstvo obrane i Ministarstvo zdravstva iz Zagreba. U ime Zaklade projekt su vodili gosp. *J. A. de Lint* ortopedski kirurg iz Oosterhoute i dr. Ante Došen, voditelj Zakladine medicinske pomoći. Njih dvoje o vlastitom su trošku otišli u Hrvatsku kako bi se upoznali sa cjelokupnom problematikom.

S tvrtkom za proizvodnju ortopedskih pomagala Otto Bock Benelux BV sklopili smo 24. srpnja 1992. ugovor za dostavu dijelova proteza, potrošnog materijala za izradu proteza, alat i tehničku podršku prema individualnim potrebama invalida. Dogovori oko toga vršeni su s *dr. Ivanom Husićem* ortopedskim kirurgom i direktorom Zavoda za rehabilitaciju i ortopedska pomagala u Zagrebu koji se brinuo za prijem, koordinaciju i raspodjelu po ortopedskim centrima u Hrvatskoj. Račune smo po isporuci pomagala slali Caritasu Neerlandica koji je vršio plaćanja. Odgovornost za primitak, raspodjelu i primjenu povjerili smo nadzornom odboru u kojem su bili *dr. Z. Babuš* u ime Ministarstva zdravstva, *prof. dr. V. Mandić* u ime Ministarstva obrane u Zagrebu i *J. A. de Lint*, ortopedski kirurg u ime Zaklade. Predstavnik sponzora Caritas Neerlandica bio je u Caritasu Zagrebačke nadbiskupije u Zagrebu dr. *Pavao Brajša*.

4.2. Izvještaji međunarodnih misija

Sredinom travnja primio sam poštom od Jan ter Laaka, glavnog tajnika nizozemske katoličke mirovne organizacije Pax Christi, tri izvještaja međunarodnih misija. Članovi organizacije za ljudska prava *Helsinki Citizens Assembly Nizozemske*, *Christine Merkel* djelatnica Pax Christi Nederland i *Toni Lieversage* boravili su od 10. do 15. ožujka u Hrvatskoj gdje su posjetili Zagreb, Osijek, Rijeku i Lovran/Opatiju. U Zagrebu su razgovarali s *Vesnom Teršelić*, *Zoranom Ostrićem*, *Zlatkom Pejićem*, *Žarkom Puhovskim*, *Petrom Lađević*. U Osijeku su se susreli i razgovarali s *Zlatkom Kramarićem* i *Brankom Roso*. U Rijeci su razgovarali s *Šurom Dumanić*. Izvještaj koji su napisali o tom putu i vođenim razgovorima donosi veliki broj informacija o stanju u Hrvatskoj tog trenutka. *Leo Mesman* iz *Federacije Sindikata Nizozemske* koji je zajedno s predstavnikom Sindikata Francuske, Italije i Evropskog Saveza Sindikata od 22. do 28. ožujka posjetio Beograd Crnu Goru, Kosovo i Makedoniju također je napisao izvještaj s puta i prijedlozima za djelovanje koji su upućeni Evropskom Savezu Sindikata. U delegaciji Pax Christi koja je od 3. do 11. travnja posjetila Beograd i Sarajevo bili su Jan ter Laak iz Pax Christi Nizozemske, Daniël van Dael iz Pax Christi Flandrije i dr. Thomas Bremer sa Sveučilišta u Münsteru, slavist i teolog specijaliziran za Srpsku Pravoslavnu Crkvu. U Beogradu su razgovarali s Patrijarhom SPC Pavlom a u Sarajevu s Nadbiskupom mgr. Vinkom Puljićem. Po završetku posjete predložili su da (1) 12 zemalja Europske zajednice i ostale zemlje koje su priznale Bosnu i Hercegovinu što prije otvore svoja diplomatska predstavništva u Sarajevu. (2) Ustvrdili su da se JNA treba povući iz Bosne i Hercegovine i treba prestati sa svim oblicima podrške neregularnim vojnim snagama. Zemlje Evropske zajednice trebaju poduzeti korake kako bi se 'federalna vojska' preoblikovala. Republika Srbija ne može sama nositi taj problem. (3) UN i EZ trebaju pomoći Vladi Bosne i Hercegovine pri očuvanju mirovnog procesa između nacionalnih zajednica u zemlji. (4) Ukoliko JNA i Srpske vlasti ne prestanu s pružanjem podrške neregularnim vojnim snagama u Bosni i Hercegovini međunarodna zajednica treba snažnije reagirati i ponovno uvesti sankcije.

Iz tih i ostalih izvještaja nevladinih organizacija u Nizozemskoj koje smo u Zakladi primali dolazilo je na vidjelo njihovo nepoznavanje uzroka i ciljeva rata te nesnalaženje u organiziranju aktivnosti koje bi pomogle rješavanju zaustavljanja rata. U neku ruku bili su slika političke i vojne neodlučnosti međunarodne zajednice u tom trenutku.

4.3. Aktivnosti drugih vrijedne spomena

U mjesecu travnju zaprimili smo u Zakladi dvije publikacije vrijedne spomena. Prva je mala brošurica *Calendarium amoris, Kalendar ljubavi* na latinskom, esperantu, hrvatskom i drugim evropskim jezicima. Autor ovog izuzetno grafički lijepog kalendara je dr. Jakov Jelačić a izdavač Zaklada CROATIA RECOGNITA iz Amsterdama. Adresa za korespondenciju navedena je Nada Jelačić, Spaarndammerdijk 579. Kalendar je posvećen godišnjici priznanju Republike Hrvatske. Svaki mjesec donosi četiri strofe hrvatske himne *Lijepa naša domovino* i to na latinskom, islandskom, nizozemskom, španjolskom, njemačkom, talijanskom, engleskom, portugalskom, finskom, ruskom, francuskom i hrvatskom jeziku. Suradnici Jakovu Jelačiću na ovom zanimljivom izdanju bili su Asta i Rob de Bouter, Fernando Cunha Fontes, Alex Grigny, RoseaneHamilton, Anneriek de Jong, Bob Kok, Rosalia Castillejo i Piet Kroon, Anneke Lohman, Rob Lucassen, Sigurstein Masson,

Nettie Newland, Nancy Possman, Eva Stevenson, Rea i Bert Verwey, Tatjana Voogd i mnogi drugi.

Druga publikacija su novine 'De Alpha', izdanje Zaklade Književnost i posao, iz Groningena, namijenjene studentima i onima koji su završili fakultetsko obrazovanje na fakultetima književnosti, povijesti, umjetnosti, novinarstvu i ostalim zainteresiranima u Nizozemskoj i Flandriji s nakladom od 21.000 primjeraka. U ožujskom broju, kojeg smo primili, objavljen je članak 'Komentar: Hrvatska'. Uz članak je otisnuta karta hrvatske, vizura Vukovara iz 17. stoljeća i jedan poziv s naslovom 'Učinite kraj razaranju u Hrvatskoj'. U pozivu stoji: *'U ratu u Hrvatskoj poginulo je već više od deset tisuća ljudi. Ciljevi nasilja su bolnice i škole. Razrušeni su gradovi i sela. Kulturni centri kao Osijek, Vinkovci, Varaždin, Šibenik, Zadar, Zagreb i Dubrovnik su bombardirani, nezamjenjivi povijesni spomenici su uništeni ili oštećeni. Potpisani hitno pozivaju u ime ICDC (The International Committee against the Destruction of Croatian Culture and Society) nizozemsku Vladu, da upotrijebe sva sredstva kojima raspolažu da se prekine uništenje društva i kulture u Hrvatskoj.'* Poziv su potpisali: Bert Schierbeek, pisac; Michael Zeeman, novinar; Ineke Holzhaus, glumica, J.F. Vogelaar, pisac; Ed Leeftang, pjesnik, Nicolaas Matsier, pisac; Willem van Toorn, pisac, Willem den Ouden, slikar, Maarten Asscher, izdavač, Martin Ros, publicist/izdavač; Henk Figee, pisac/izdavač; M. Februari, autor; Wouter van Oorschot, izdavač; Marco Fondse, pisac/prevodilac; Marius van der Vliet, liječnik; Maria Brouwers, autor; Oscar Timmers, pisac; Gerda Meijerink, autor; Dolf Hammink, izdavač; Harry Mulisch, pisac; Saskia Holleman, Frans Budé, pisac; Martin Mooij, Poetry International; Johan van der Keuken, snimatelj/fotograf; Jan Kuyper, pjesnik; Arie Langebroek, izdavač. Sveučilište Amsterdam: Jan van Luxemburg, Prof. Teun van Dijk, Prof. John Neubauer, A.N. Holstein, Prof. A. von Bormann, Dr. Helga Geyer-Ryan, Prof. Mieke Bal, Prof. Sorin Alexandrescu, Dr. Dorothea Franck, René Hoogland, Oscar van Weerdenburg, Mieke Kolk, Prof. W. van den Berg, Dr. J. Fontijn, Jacoba Bauer, Prof. C.L. Ebeling, Prof. J.W. Bezemer, Prof. Anton Blok, Prof. J.F. Boissevain, Dr. Martin Mathijssen, Peter Verstegen, Dr. Hans van Rossum, Prof. B. Naarden, Prof. W. Wetsteijn, Lela Zečković, Prof. T.A. Eekman, UCLA; Slobodno Sveučilište Amsterdam: Prof. Elrud Ibsch. Sveučilište Utrecht: Carl C. Rohde, Dr. Helmut Lethen, Prof. Rosi Braidotti, Prof. Douwe Fokkema, Dr. Joachim van der Thüsen, Dr. Gregor Laschen, Dr. Willie van Peer, Prof. Harry Kunneman. Katoličko Sveučilište Brabant/Tilburg: Rob van Kranenburg, Geno Spoormans, Ben Hermans, Hans Paijmans, Irena Draskovicz, Riek Henkelman, Dr. Riek Boeschoten, Nel van Dijk. Katoličko Sveučilište Nijmegen: Dr. Michiel Korthals, Veronica Vasterling. Sveučilište Leiden: Prof. K. van het Reve, Dr. B.M. Groen, Dr. W. Vermeer. Sveučilište Groningen: Prof. J.J. van Baak, Prof. H.P. Houtzagers, Prof. E. Kossman, Prof. A.G.F. van Holk. Sveučilište Maastricht: Dr. Machteld Roede. Akademija za umjetnost Amsterdam: Jw. Schrofer, Els van Odijk; Mady Mansfeld-Beck, Zaklada Amazone.

Oglas je završavao riječima: *Izraze suosjećanja i novčanu pomoć za podršku i obnovu kulturnih spomenika ABN-AMRO br. 43.11.64.436 (žiro bake 13.56.46.) na ime ICDC, pošt. pret. 11469, 1001 GL Amsterdam.*

Uz objavljeni tekst *Komentar: Hrvatska* autor nije naveden. U tekstu i u pozivu prepoznajem ruku Lele Zečković (1936-2018) rođene u Varaždinu, odrasle i školovane u Zagrebu, hrvatske i nizozmske pjesnikinje i prevoditeljice, supruge nizozemskog pjesnika Hansa Favereya (1933-1990). Lela Zečković je jedan od supotpisnika ovog poziva. Nije mi

poznato tko je osnovao ICDC (The International Committee against the Destruction of Croatian Culture and Society), moguće da je bila osnivačem i članom tog odbora. Trud a i toliki potpisi nizozemskih kulturnih i javnih djelatnika, sveučilišnih profesora i intelektualaca uz ovaj poziv zaslužuju sjećanje i spomen.

4.4. 8. Godišnja sjednica Uprave Zaklade

Sjednica, koja je ujedno bila i Godišnja sjednica, održana je u Zevenbergenu, Stationsstraat 16 u nedjelju 26. travnja 1992. s početkom u 14.00 sati. Sjednici su prisustvovali Ivo Dubravčić, Willem Schalekamp, Ante Došen, Ivan Kantoci, Nikola Rašić, Margreet de Paepe i Diego Seljak.

(1) Nakon pozdrava i otvorenja sjenice (2) usvojen je zapisnik 7. sjednice bez primjedbi. (3) Zatim je tajnik pročitao svoj Izvještaj od 5 stranica o izvršenom programu Zaklade za prošlu godinu (1. rujna 1991 – 26. travnja 1992.). Vođena je rasprava a Izvještaj je prihvaćen. Odlučeno je da uredništvo Vjesnika napravi sažetak izvještaja te ga objavi u prvom slijedećem broju Vjesnika. Ivan Kantoci se obvezao napraviti pregled s rezultatima medicinske i humanitarne akcije a koji će biti dio izvještaja. (4) Pristupilo se zatim utvrđivanju financijske bilance i stanju primitaka i izdataka blagajne i primopredaji dužnosti blagajnika novom blagajniku. Dosadašnji blagajnik Nikola Rašić pročitao je izvještaj financijskog revizora J.G.Snijdersa iz revizorske tvrtke Van Valderen Registeraccounts koji je potvrdio uredno vođene financijske knjige i stanje računa kod Postbank i ABN AMRO. Nakon toga izvršena je primopredaja blagajne i funkciju blagajnika je preuzeo Diego Seljak. Nikoli Rašiću je izrečena zahvala za izvrsno vođenje blagajne i blagajničkih poslova. (5) Zatim se pristupilo izmjeni članka 10 Statuta Zaklade. Izmjenom zakona Zaklade su u svoje statute trebale primijeniti odredbu po kojoj uprava uvijek zadržava pravo predstavljanja Zaklade. Odlučeno je da prvi redak članka 10 Statuta Zaklade glasi: Zakladu predstavlja uprava kao kolegij ili dva člana od kojih je najmanje jedan iz dnevne uprave. (6) Pregledana je pristigla i poslana pošta. Uprava je među ostalim podržala prijedlog Željke van der Meer. (7) Pregledana je zatim lista odluka i posljednje novosti u vezi aktivnosti. Vinko Prizmić je dao do znanja da prestaje s radom na Vjesniku Zaklade. Ivo Dubravčić je preuzeo obvezu organiziranja razgovora s gosp. Brkljačićem iz tvrtke 'Phoenix reizen' u vezi objavljivanja knjige 'Hrvatska'. Tražiti će i kontakte s Evropskim pokretom Nizozemske u vezi prijedloga HVEP-a iz Zagreba o gostovanju nizozemske delegacije i sudjelovanju na na jednom od foruma. Odlučeno je da se 2. Susret s donatorima i simpatizerima organizira i održi 24. listopada 1992. Ante Došen je obavijestio o boravku u Zagrebu u okviru aktivnosti medicinske pomoći te o novom pismenom zahtjevu za pomoć ratnim invalidima. Margreet de Paepe se orijentira i traži kontakste s ljudima na području kulture. Diego Seljak će dovršiti primopredaju blagajne. Willem Schallekamp radi na Vjesniku br. 5 koji je planiran za mjesec svibanj. Ivan Kantoci će uz tajništvo podržavati aktivnosti na organiziranju Fote izložbe Hrvatskog Povijesnog muzeja iz Zagreba u Nizozemskoj, aktivnosti na objavljivanju knjige 'Hrvatska' te koordinaciji 'Humanitarne pomoći'. (8) U posljednjoj točki dnevnog reda Diego Seljak postavlja pitanje kako više informirati o Hrvatskoj i kako raditi na promjeni mentaliteta prema Hrvatskoj. Odlučeno je to pitanje staviti na dnevni red iduće sjednice koja je zakazana za 21. lipnja 1992.

5. Svibanj 1992.

5.1. Zahvala Caritasa iz Opatije

Petar Sabolić s.j. od srca je zahvalio u ime župnog Caritasa iz Opatije početkom svibnja za primljenu novčanu doznaku od 9.4.1992. Javio je kako im je zahvaljujući dobročiniteljima uspjelo pred Uskrs kupiti 165 trenirki, 197 tenisica i veoma mnogo donjeg rublja za prognanu djecu u Opatiji a što su sve najpotrebnijima podijelili preko škole. Javlja da je u međuvremenu u Opatiju stigao i prvi val prognanika iz Bosne i Hercegovine, više od 400 uz prognanike iz Hrvatske kojih je oko 7.000.

Odgovorio sam Petru Saboliću i javio da ono sto Zaklada za pomoć pošalje jest zahvaljujući inicijatoru za pomoć izbjeglicama u Opatiji Diegu Seljaku i njegovima poznanicima i prijateljima i onom što oni skupe. Budući sam Petra Sabolića poznao još od školovanja u Zagrebu napisao sam mu nekoliko riječi o mojem radu i aktivnostima u Nizozemskoj.

5.2. Priprema foto izložba ‘Žrtve rata u Hrvatskoj’ Hrvatskog povijesnog muzeja

Od Pax Christi Nizozemske dobili smo 26. svibnja pismenu potvrdu da se foto izložba iz Hrvatskog povijesnog muzeja u Zagrebu može postaviti i održati u njihovu Centru, Godebaldkwartier 74, od 6. do 25. lipnja 1992. i o tome sklopili ugovor. Centar Pax Christi Nizozemske je smješten u trgovačkom centru Utrechta koji je povezan sa centralnom željezničkom stanicom u Utrechtu i uvijek pun prolaznika. Izložba se sastojala od 70 fotografija podijeljenih u desetak tema, nekoliko video traka, dječjih crteža i grafika hrvatskih umjetnika. Pripremajući izložbu iznio sam Jan ter Laaku moj dojam o tekstu nizozemskog teologa Edwarda Schillebeeckxa o njegovoj meditaciji uz Veliki Petak, u njegovoj knjizi ‘Da bi sačuvali evanđelje’, II dio, str. 83. Ter Laku se to svidjelo pa je pismeno o tome obavijestio Schillebeeckxa i pozvao ga da održi kratku prigodnu meditaciju prigodom otvorenja izložbe u kapeli Centra.

Pripremajući izložbu, Ivanka van Oorschot-Radmanić, Margreet de Paepe van Geijn i ja, dali smo joj naziv “Život s ratom protiv rata” te smo htjeli da predstavlja apel Zaklade da se u Hrvatskoj i u ostalim novim južnoslavenskim državama pronade put ljudskog dostojanstva i mira.

Pax Christi je radio na organiziranju različitih aktivnosti za vrijeme od 6. do 13. lipnja pod naslovom “Rat u bivšoj Jugoslaviji, tragedije bez kraja?” tijekom kojih se planiralo govoriti i razgovarati o situaciji u Republikama bivše Jugoslavije, o položaju manjina i odgovornosti međunarodne zajednice. 22. svibnja primili smo Priopćenje za medije s najavom izložbe ‘Žrtve rata u Hrvatskoj’ i pregled programa aktivnosti od 6. do 13. lipnja.

5.3. Svečano primanje u Brüsselu povodom državnog blagdana

Ured Republike Hrvatske za Benelux i Evropsku zajednicu povodom hrvatskog državnog blagdana pozvao je članove uprave Zaklade na svečano primanje u nazočnosti Ambasadora Republike Hrvatske u subotu 30. svibnja od 12 do 13 sati u Hotelu Pullman-Astoria, Koningstraat 103, u Brussel. Primanju je prisustvovao dr. Ante Došen, predsjednik Uprave Zaklade. Veleposlanik Janko Vranyczany-Dobrinović s njime je tom prilikom razgovarao o poteškoćama oko dopunskog obrazovanja u Nizozemskoj za djecu hrvatskih roditelja.

5.4. Odgovor Predstavništvu Južnih Evropljana (LIZE)

Kao što je već rečeno u Predstavništvu Južnih Evropljana (LIZE) iz Savjeta za manjine u Nizozemskoj (LOM) član je bila Federacija jugoslavenskih klubova. S raspadom SFRJ i međunarodnim priznanjem Hrvatske – LIZE je u veljači 1992. Zakladu pozvala na učlanjenje kako bi se preko njih zauzimali za interese Hrvata u Savjetu za manjine u Nizozemskoj (LOM).

U našem odgovoru od 19.05.1992. smo LIZE informirali da je SFRJ prestala postojati te da nas zanima odnos i politika LIZE prema hrvatskoj manjini u Nizozemskoj i njenim organizacijama te njen odnos prema njihovu članu: Savezu Jugoslavenskih klubova i udruženja u Nizozemskoj s obzirom da SFRJ više ne postoji. Izrazili smo želju za razgovor, razmjenu mišljenja i informaciju što LIZE želi i može činiti za Hrvate u Nizozemskoj. Zahvalili smo im na knjizi 'Južni Evropljani u Nizozemskoj' koja je bila prevedena na srpski jezik a za koju su nam javili da je prevedena na 'vaš' jezik. Odgovorili smo im da im je namjera bila dobra ali u stvarnosti uvreda. Zamolili smo LIZE da nas poštedi takvih provokacija jer nam je dovoljno tuge i boli koje nam dnevno u Hrvatskoj nanosi srpski agresor.

5.5. Sastanak predstavnika hrvatskih organizacija i aktivista o pokretanju koordinacije 'Humanitarne pomoći Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini'

Sastanak se održao 22. svibnja 1992. u Rotterdamu, u prostorijama 'Hrvatskog doma', Westzeedijk 487, od 19.30 – 22.00 sata.

Sastanku su prisustvovali: *Ivan Kantoci* (Zaklada Nizozemska-Hrvatska); *Ledi Matković*, *Pavao Bertović*, *Mladen Ivanković*, *Josip Papac* (Hrvatska kulturna zajednica Rotterdam); *Čedo Paić*, *Branko Validžić* (Hrvatska kulturna zajednica Alkmaar); *fra Lovro Bosankić*, *Tomislav Bičanić* (Hrvatska katolička misija); *Željko Srećec* (Hrvatska socijalno-liberalna stranka); *Stojan Barbarić* (Hrvatski dom); *Ivan Ljubičić* (u svoje ime); *Ivica Barišić*, *Ante Marin* (Hrvatska demokratska stranka); *Anto Grgić* (Udruženje 'Vukovar'); *Stjepan Barišić* (Sportska zajednica Croatia), *Ivica Jelić* (Hrvatska kulturna zajednica Rosmalen); *Gosp. Hrelja* (Hrvatska kulturna zajednica Geleen); *Stjepan Vrbanc* (VIS Kroat).

Sastanku je predsjedao fra Lovro Bosankić a zapisnik je vodio Ivan Kantoci. Povod sastanku su bile velike potrebe izbjeglica i prognanih u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini i bolje organiziranje pružanja pomoći iz Nizozemske. Tijekom sastanka prihvaćena je inicijativa za formiranjem Koordinacionog odbora humanitarne pomoći Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini. Fra. Lovro Bosankić je zamoljen da za 2. lipnja 1992. na istome mjestu sazove sastanak na kojem će se formirati Koordinacioni i Uži odbor i odrediti način i prijedlog rada.

Na dnevnom redu bila je i točka Formiranje udruženja Hrvata u Nizozemskoj. Točka se nije razmatrala i bila je odložena za neku drugu prigodu.

5.6. Izložba ‘Žrtve rata u Hrvatskoj’ 6. – 25 . lipnja u Utrechtu

Nakon opsežnih priprema o kojima je već bilo riječi 6. lipnja došlo je do otvaranja izložbe. Otvaranju izložbe prethodilo je euharistijsko slavlje u kapeli Pax Christi Cantra. Za vrijeme slavlja održao sam meditaciju nad tekstom evanđelja sv. Ivana, 20: 19-23. Između ostalog sam rekao: *“Ovdje izrečena Isusova poruka mira i mi ovdje – ponovno slomljeni kao trska – zaslužuje našu punu pozornost sada kada se u Europi događa velika ljudska drama. Gospodinova poruka mira vodi naše srce, naše misli, naše riječi i naš rad prema ljudima koje poznajemo, ili ćemo ih upoznati, baš kao što je i Isus poznavao svoje učenike i kao što je on njima izrekao i još uvijek izriče riječ svojeg života – svoj mir.*

Ljudi iz južnoslavenskih naroda i njihov život jedva da su poznati u Nizozemskoj općenito a također ni u nizozemskoj Crkvi. Blokade na putu istinskog susreta treba još maknuti a trebaju se još stvoriti i preduvjeti za dobru komunikaciju i međusobno razumijevanje sada kada su ti narodi u traženju s jasnijim licima i odlučnošću svojeg punog dostojanstva.

Naša riječ i gesta mira će naći svoj odjek kod tih ljudi i naroda, koji se sada nalaze u nemiru, nepravdi, životnoj opasnosti i nesreći, ne zbog toga što su to sami tražili, tada kada se to dogodi iz Duha koji će potaknuti dolazak i unapređenje čovječnosti i solidarnosti na horizontu Crkve i društva u Nizozemskoj.

Mir Kristov, Pax Christi, će tada, preko Gospodina, biti Pax vobiscum, mir s vama. Prema licu drugih, šalje nas danas Gospodin.

Također i nas poziva svojim mirom. Bez njegova mira ne bismo se danas našli oko ovoga njegova stola.

Njegov mir može i u ovoj euharistiji biti mjesto i trenutak zajedništva s Gospodinom i među nama, kako bismo s tim darom njegov mir mogli nositi i drugima.”

Otvaranje izložbe bilo je u 10.30 sati. Izložbu je otvorio biskup Hubertus Ernst. Prigodne govore su održali Geert van Dartel, djelatnik Zaklade Communicantes, Ante Došen, predsjednik uprave Zaklade Nizozemska-Hrvatska.

Tom prigodom Dr. Ante Došen je između ostalog rekao: *“Kako na događaje u bivšoj Jugoslaviji gleda prosječan Nizozemac? Najčešće je ovisan o javnim sredstvima priopćavanja. Problem se pripisuje etničkom sukobu ili građanskome ratu. Jasno je da se dobiva nedovoljno informacija. Začuduje da je do pred kratko vrijeme nedostajala prava politička i ekonomska analiza u novinama i na televiziji. Obrazloženje motiva za vođenje rata se ne traži. Uzroci i posljedice se miješaju. Medicinskim bi se rječnikom reklo da dijagnoza još nije ni postavljena a već se počelo s obradom. Do sada samo sa žalosnim rezultatima, kako se moglo i predvidjeti. U međuvremenu rat traje već godinu dana. Hrvati se osjećaju žrtvom ne samo srpskog naciona-komunizma, već i žrtvom europskog neshvaćanja i ravnodušnosti. Postavlja se pitanje: kako je moguće da je zapadni svijet do pred kratko*

vrijeme držao zatvorene oči pred hrvatskom patnjom? Za to se mogu naći različiti razlozi, politički, ekonomski, psihološki. Što se tiče psiholoških razloga, mišljenja sam da Europa želi zaniijekati osjećaj krivnje za pogrešku koju je učinila 1918. Ne želeći vidjeti problem, pokušava se pobjeći od odgovornosti. Do pred kratko agresor nije nazivan svojim imenom. Od žrtve se čak tražilo da ne uzvraća borbom u ime mira. Mnogi su svoj mir našli u grobu. Nakon posljednjeg primirja od prosinca prošle godine palo je na stotine mrtvih. Tek sada nakon što se agresija proširila na Bosnu i Hercegovinu, zapadni svijet počinje uviđati gdje je smješteno korjenje zla. Počinje se uviđati da se ovdje radi o osvajanju. U međuvremenu Miloševićev nacional-komunizam maršira svojim ludilom dalje. Hrvatska je bila prva žrtva, Bosna druga, Kosovo će najvjerojatnije biti treća. Tko će biti četvrta, peta i tko zna koja još žrtva?"

Na informativnoj ploči stajale su informacije o Hrvatskoj, prijevod teksta Hrvatskog povijesnog muzeja koje su završavale riječima: *HRVATSKA danas živi rat. Rat u kojem je ubijeno tisuće ljudi, uglavnom civila, rat u kojem je oštećeno 400 spomenika kulture, razoreno preko 200 crkava koje su stoljećima bile sačuvane i porušeno na stotine dječjih vrtića. Rat u kojem se svim raspoloživim oružanim snagama nastoji sustavno razoriti i uništiti jednako gradove i sela, kao i sve gospodarske potencijale HRVATSKE. I danas dok pišem ovaj tekst u novinama čitam naslove: "Krši se primirje", "Razorena stara jezgra Zadra", "Beskućnici stižu u Zagreb".*

Kada će tome doći kraj ?!

Slike, raznih dimenzija, bile su složene po temama: 1. Uništenje gradova i sela: Dubrovnik 1991., Osijek 1991., Vinkovci 1991., Gospić 1991., Pakrac 1992., Vukovar 1992., Zagreb 1991., 2. Kulturno-povijesni spomenici: Lipik 1992., Komarevo 1991., Karlovac 1991., Našice 1991., Nuštar 1991., Laslovo 1991., Vukovar 1991., Osijek 1991., Šibenik 1991., Farkašić 1991. 3. Industrija: Vukovar 1991., Dubrovnik 1991., Vinkovci., Vukovar., Karlovac., Osijek., Belišće. 4. Poljoprivreda: Prekopakra 1992., Komarevo 1992., Kerestinec 1992., Mašići 1991., Pokuplje., Kerestinac 1991., Bilaj 1991. 5. Saobraćajnice: Osijek 1991., Slavonija 1991., Vinkovci., Mokašica. 6. Bolnice: Osijek 1991., Vinkovci 1991., Pakrac 1991., Lipik 1992. 7. Prognanici: Vukovar 1991., Petrinja 1991., Zagreb 1991., Karlovac 1991., Osijek 1992., Gospić 1991. 8. Djeca: Osijek 1991., Dubrovnik 1991., Poljica 1992., Dudik., Lipik. 9. Život s ratom: Zagreb 1991., Karlovac 1991., Petrinja 1991., Daruvar 1991., Pakrac 1992., Osijek 1992.

Izložba je nakon Utrechta postavljena u Vughtu, u Kulturnom centru Speeldoos, od 27. lipnja do 6. srpnja zahvaljujući organizaciji Ivanke van Oorschot-Radmanić.

Od 7. kolovoza do 6. rujna izložba je postavljena u 's-Hertogenboschu, u Muzeju Sjeverni Brabant.

Nakon Muzeja Sjeverni Brabant izložbu smo posudili gosp. J.G. Dohme iz Zaklade 'Humana Slavonska' iz Ijmuidena koji izložbu postavio u Santfoortu od 9. rujna do 10. listopada, zatim u Alkmaru i Den Helderu.

Fotografije ratnih razaranja i videokazete koje smo primili na upotrebu vratili smo po Ivanki Oorschot-Radmanić Hrvatskom povijesnom muzeju u Zagreb 2.08.1993. godine.

6. Lipanj 1992.

6.1. Sastanak predstavnika hrvatskih organizacija i aktivista radi osnivanja Koordinacionog odbora za pružanje humanitarne pomoći Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini

Sastanak je održan 2. lipnja 1992. u Rotterdamu, Westzeedijk 487 ('Hrvatski dom') od 19.45 do 22.00 sata. Sastanku su prisustvovali: *Diego Seljak*, *Ivan Kantoci* (Zaklada Nizozemska-Hrvatska), *Ivan Bagarić* (Zaklada Prijatelji Hrvatske), *Ivica Barišić*, *Ante Marin*, *Ivo Elez* (Hrvatska demokratska stranka), *Ivan Radošević*, *Željko Srećec* (Hrvatska socijalno liberalna stranka), *Josip Papac*, *Pavao Bertović*, *Frane Matek* (Hrvatska kulturna zajednica Rotterdam), *Dunja Jerak-Kalc*, *Željka Jurić* (Hrvatska kulturna zajednica Amsterdam), *Nenad Jelovčić*, *Ivan Dražić* (Hrvatska demokratska zajednica Amsterdam), *Josip Šimunković* (Hrvatska demokratska zajednica Rotterdam), *Nediljka Domazet*, *S. Marinković* (Bedem ljubavi), *Ans Škiljan* (u osobno ime), *Stjepan Barišić* (Sportska zajednica Croatia), *fra Lovro Bosankić* (Hrvatska katolička misija Rotterdam).

Sastanku je predsjedao fra Lovro Bosankić a zapisnik je vodio Ivan Kantoci. Zapisnik sjednice od 22. svibnja nadopunjen je izrečenim prijedlogom Hrvatske demokratske stranke da u Koordinacioni odbor za pružanje humanitarne pomoći uđu predsjednik i tajnik zainteresiranih organizacija.

Prilikom rasprave o osnivanju Koordinacionog odbora došlo je do razilaženja u mišljenjima oko osnivanja Koordinacionog odbora. Hrvatska kulturna zajednica Rotterdam i Hrvatska demokratska zajednica Rotterdam nisu podržali inicijativu za osnivanjem Koordinacionog odbora. Sjednicu su nastavili predstavnici ostalih organizacija. U užu informativni odbor istaknuti su: *Ivan Lupi*, *Ivan Radošević*, *Tomislav Bičanić*, *Renata Došen*, *Sonja Mantua*, *Vesna Flatz-Stransky*, *Velimir Hofman*. Odlučeno je da fra Lovro Bosankić pozove te kandidate na sastanak u Rotterdam u prostorije Hrvatske katoličke misije zakazan za 9. ili 12. lipnja gdje će se odbor dogovoriti o načinu rada. Prisutne organizacije dale su Užem informativnom odboru mandat do kraja godine, a nakon toga će se ocjeniti rad i donijeti daljnje odluke.

Nažalost *Željka Jurić* iz Hrvatske kulturne zajednice Amsterdam i *I. B. Cerinić* iz HDZ-a Amsterdam su naknadno javili da njihove organizacije ne žele sudjelovati u Koordinacionom odboru za pružanje humanitarne pomoći Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini. Opravdali su to mišljenjem kako je bolje da svaka organizacija djeluje samostalno.

6.2. Izložba i javna aukcija slika za porušene kulturne ustanove u Slavonskom Brodu

23. veljače uprava Zaklade je odlučila promovirati likovnu mapu "Slavonija – Brod na Savi, 1991." s aukcijom likovnih djela i ostvareni prihod namjeniti za porušenu zgradu kazališta, koncertnu dvoranu i izgorjelu biblioteku i čitaonicu u Slavonskom Brodu.

6. lipnja održana je u Berkel-Enschtu, Eisenhowerweg 1, u okviru manifestacije 'Europa '92', pod pokroviteljstvom Zaklade izložba 31 likovnih djela koje je naslikalo 28 hrvatskih likovnih umjetnika za mapu "Slavonija – Brod na Savi, 1991." . Slike su izložili *Antun Babić*, *Brane Crlenjak*, *Muhamed Fejzić*, *Milan Carčević*, *Predrag Goll*, *Miljenko Gregl*, *Darko Gruber*, *Josip Jemrić-Bumbi*, *Ljerka Kallay*, *Lidija Kašpar Stranić*, *Ivica Katić*, *Krunoslav Kern*, *Šimo Klaić*, *Božidar Kopic*, *Jasna Maretić*, *Kata Pejić*, *Milan Plazibat*,

Željka Perković, Branko Ružić, Đuro Seder, Radovan Svilar, Ranko Stajić, Josip Šimić, Đurđa Vilagos, Đurđena Zaluški Haramija, Danijel Zabčić, Slavko Živković. Likovni umjetnici su bili povezani sa Slavonskim Brodom rođenjem, poslom ili izložbama koje su u tom gradu održavali. Radovi su bili na papiru, dimenzija 36 x 39 cm. u različitim tehnikama. Radovi su direktno ili indirektno prikazivali rat, uništavanje, žrtve, bol i nadu u pobjedu. Sva su umjetnička djela bila vlasništvo muzeja 'Brodsko Posavlje' u Slavonskom Brodu.

Na izložbi je bilo prisutno nekoliko likovnih umjetnika izlagača. Na otvaranju izložbe govorio je povjesničar umjetnosti iz Slavanskog Broda prof. K. Marinac o suvremenoj likovnoj umjetnosti u Hrvatskoj.

28 likovnih djela dano je na javnu prodaju i aukcijom prodano a sav prihod (fl. 13.170,-) je predan muzeju 'Brodsko Posavlje' za obnovu ratom porušene zgrade kazališta, koncertne dvorane i izgorjele biblioteke i čitaonice u Slavonskom Brodu. Svakom kupcu Zaklada je uručila posebnu zahvalnicu. U ime Zaklade organizaciju i posao oko izložbe i aukcije vodila je gđa. Renata Došen.

6.3. Savjetovanje s nizozemskim organizacijama za pružanje humanitarne pomoći

Na poziv Jan ter Laaka, glavnog tajnika Pax Christi Nizozemske, održano je u ponedjeljak 29. lipnja u Utrechtu, u Centru Pax Christi savjetovanje o poteškoćama koje se susreću pri pružanju humanitarne pomoći u zemljama bivše Jugoslavije. Od humanitarnih organizacija savjetovanju su prisustvovali predstavnici Crvenog križa iz Den Haga (**Jaap Timmer**) Mensen in Nood – Caritas iz Den Boscha (**Nico Wesselingh**), Zaklade Izbjeglice (Vluchteling) iz Den Haga (**Klaas Keuning**), Liječnici bez granica iz Amsterdama (**Jacques de Milliano**), UNHCR iz Den Haga (**Job van der Veen**). Savjetovanju su na poziv prisustvovali predstavnici Zaklade Nizozemska-Hrvatska (**Ante Došen, Ivan Kantoci**), Odbor Albanaca u Nizozemskoj (**Blerim Mustafa, Zhilal Shabani**), IKV/HCA (**Mient Jan Faber**), Communicantes (**Geert van Dartel**), Pax Christi Nederland (**Pieter van Rossem, Christine Merkel**). Svoj su izostanak opravdali Jacques Willemse iz SOH (Zajedničke aktivnosti humanitarnih organizacija) iz Den Haga, Jan Jansen iz Amnesty Internationala, Amsterdam, i Dion van den Berg iz Partnerstva među gradovima i općinama. Cilj savjetovanja je bio upoznavanje, razmjena informacija i traženje odgovora na poteškoće na koje se nailazi u aktivnostima na pružanju pomoći.

Iz opširnog zapisnika s tog savjetovanja vrijedno je spomenuti neke od izrečenih tvrdnji. Job van der Veen iz UNHCR-a je ustvrdio kako je Nizozemska treći darovatelj nakon Evropske Zajednice i Amerike. Prema Klaasu Keuningu poteškoće ne leže kod humanitarnih organizacija. Prema mogućnostima one pružaju maksimalnu pomoć bivšoj Jugoslaviji. Problem leži kod javne svijesti u Nizozemskoj. Prošle godine odustalo se od nacionalne akcije za bivšu Jugoslaviju jer su mediji pokazivali slab interes. Mogući razlog nedostatka svijesti kod publike i medija jest što se ne ukazuje na krivce i na žrtve. Postalo je nemoguće identificirati se s jednom grupom stanovništva. Prema De Millianu, novac nije centralni problem. Poteškoća je ograničen pristup regiji. Svaki se puta stavljaju novi zahtjevi pred djelatnike pružanja pomoći. Trenutno nedostaje politička volja međunarodne zajednice. Nizozemske vlasti tvrde da za humanitarnu pomoć prema bivšoj Jugoslaviji više nemaju

novca jer da je na vidiku dno fondova za pružanje pomoći. Jaap Timmer iz Crvenog Križa je ukazao na veliki problem oko transporta gdje ne postoje dogovori na vrhu pa se uvijek nanovo treba pregovarati. Ante Došen je ustvrdio kako postoji veliki nedostatak lijekova jer je farmaceutska industrija uništena te će trebati pomoći oko izgradnje farmaceutske industrije. Ivan Kantoci je iznio nezadovoljstvo što nizozemski mediji i organizacije koje pružaju humanitarnu pomoć nisu iznjele u javnost bolju analizu političke situacije u bivšoj Jugoslaviji. To je vjerojatno razlog odustajanja od nacionalne akcije prošle godine. Nico Wesseling je primjetio da je bivša Jugoslavija za SOH (Zajedničke aktivnosti humanitarnih organizacija) prilično nepoznato područje. Crveni križ prema Jaapu Timmeru ima manje poteškoća. Pružanje pomoći se rješava bilateralno a u slučaju Kosova rješava se preko Međunarodnog Crvenog križa. Blerim Mustafa iz Odbora Albanaca u Nizozemskoj je ustvrdio kako na Kosovo pristiže jako malo humanitarne pomoći. Nedostaje hrane, lijekova i odjeće. Srbi imaju vlast potpuno u svojim rukama i onemogućavaju pružanje pomoći. Najveća humanitarna organizacija na Kosovu je Humanitarno udruženja Majka Terezija. Imate li kontakte s tom organizacijom? Klaas Keuning je ustvrdio kako je važno voditi pregled pružene pomoći kako bi se mogle identificirati slijepe točke. Van Rossen iz Pax Christi Nederland se potužio na slab odaziv javnosti prigodom aktivnosti (predavanja, susreti) oko bivše Jugoslavije koje je organizirao Pax Christi. Došli su samo organizatori i aktivisti mirovnih organizacija. Ukoliko i postoji zainteresiranost kod općina i gradova u Nizozemskoj za pružanje pomoći, kao što je to bilo u bliskoj prošlosti za Dubrovnik, svi oni imaju premalo informacija o situaciji pa se žele priključiti velikim humanitarnim organizacijama. Jaap Timmer iz Crvenog križa je ustvrdio kako je potrebno više raditi na porastu svijesti o situaciji bivšoj Jugoslaviji. Jasno je da postoji nedostatak podrške od strane stanovništva u Nizozemskoj. Sakupljanje novca je vrlo važno. Hrana se može jeftinije i brže kupiti u Mađarskoj. Geert van Dartel, predsjedavajući savjetovanja je ustvrdio kako je važno identificirati probleme. Ivan Kantoci je iznio kako je u Hrvatskoj 260.000 prognanika iz Hrvatske, 270.000 iz Bosne i 30.000 iz Kosova. U samoj Bosni je 750.000 prognanika. Potrebe za pružanje pomoći su velike. U Bosni su troškovi 125 milijuna dolara a u Hrvatskoj 91 milijun guldena mjesečno. Blerim Mustafa je ustvrdio kako situacija na Kosovu postaje sve teža. Kosovo je već sada jedan veliki koncentracijski logor. Ivan Kantoci je ustvrdio kako u Bosni i Hercegovini 110.000 ljudi živi u koncentracijskim kampovima. Jacques de Milliano (Liječnici bez granica) je ustvrdio kako se pružanje humanitarne pomoći u vrlo ranom stadiju počelo vezati uz vojne zahtjeve. Evakuacija ranjenih iz Vukovara je tako postala ovisna o slobodnom odlasku vojnika iz kasarne u Zagrebu. Djelatnici 'Liječnika bez granica' bili su korišteni kao taoci kako bi se na dogovor izvršio pritisak. Sve je to u suprotnosti s Ženevskim Konvencijama. Međunarodna zajednica neprestano dopušta politiziranje. Rad je postao gotovo nemoguć. Djelatnici su postali i ciljevi pa se mora razmisliti njihovo povlačenje. 'Liječnici bez granica' su sve više spremni u ovom konfliktu tražiti vojna sredstva. Tako je nedavno predsjednik 'Liječnika bez granica' iz Francuske zatražio vojnu intervenciju jer se onemogućavalo pružanje pomoći. Upozorio je na krivo tumačenje pojma humanitarne intervencije: gdje se štite interesi samo Zapada. Mient Jan Faber (IKV/HCA) je ustvrdio kako NATO traži sredinu između peace keeping i peace enforcing. Ni jedna od članica nije za vojnu intervenciju. Job van der Veen (UNHCR) želi suradnju kako bi se u Nizozemskoj povećala javna osjetljivost. Ovog trenutka smo primili samo jednu trećinu od onoga za što smo zamoljeni. To ima za

posljedicu da samo jedna trećina dolazi na mjesto potrebe. Jaap Timmer (Crveni križ) naglašava važnost povećanja javne osjetljivosti. Ante Došen naglašava kako je potrebno ukazati na krivca: Miloševića. Tek sa zauzimanjem političkog stava biti će jasnija situacija za stanovništvo u Nizozemskoj i doći će do veće javne osjetljivosti. De Milliano traži pritisak na vlast u Nizozemskoj. Fond za pomoć je gotovo presušio. Vlast odbacuje povećanje fonda, pa se zbog toga i odbacuju zahtjevi fondu. Potreban je politički znak. Traži i više aktivnosti za pružanje pomoći na lokalnim razinama. Zaključeno je na kraju da se razgovori nastave sljedećeg mjeseca.

6.4. Organiziranje dolaska nizozemskih političara u Zagreb u suradnji s HVEP-om

Početkom travnja 1992. primili smo prijedlog HVEP-a (Hrvatskog Vijeća europskog pokreta) preko njihova glavnog tajnika Ljubomira Čučića o dolasku delegacije nizozemskih političara u Zagreb i održavanju kolokvija u Europskom domu. Sredinom lipnja nazvao sam gosp. Arie Oostlandera, člana Europskog parlamenta iz stranke CDA (Kršćanski demokrati), u to vrijeme izvještača Evropskog parlamenta o odnosima s republikama bivše Jugoslavije i prenio mu prijedlog HVEP-a iz Zagreba. Bio je zainteresiran za boravka u Budimpešti krajem lipnja kratko posjetiti i Zagreb. Boravak u hotelu u Zagrebu i predavanje u HVEP-u organizirano je za ponedjeljak 29. lipnja.

6.5. 9. sjednica Uprave Zaklade

Sjednica, je održana je u Zevenbergenu, Stationsstraat 16 u nedjelju 21. lipnja 1992. s početkom u 13.00 sati. Sjednici su prisustvovali Willem Schalekamp, Ante Došen, Ivan Kantoci i Diego Seljak.

(1) Nakon pozdrava dnevni red je nadopunjen točkom 'Situacija u upravnom odboru'. (2) Usvojen je zapisnik 8. sjednice. (3) Tajnik je informirao o pristigloj i poslanoj pošti. Odlučeno je da se Veleposlaniku Janku Vraniczany-Dobrinoviću u Brussel javi, vezano uz poteškoće hrvatske nastave u osnovnom obrazovanju u Nizozemskoj, da je Uprava Zaklade spremna pomoći i otvorena za razgovor o tim poteškoćama. (3) Uprava je informirana o namjeri Margreet de Paepe da se zahvali na članstvo u Upravi. Willem Schallekam je informirao da visoke ciljeve iz njegova djelokruga rada treba prilagoditi mogućnostima. (4) Odlučeno je da se doradi pregled medicinske i humanitarne pomoći. Blagajnik vrši prijenos bankovnog računa s Rotterdama u Oostvoorne. Odlučeno je javiti gđi. Briggeman-Hasanefendić da svoj humanitarni projekt za obnovu škole u Skakavcu može voditi preko Zaklade i preko bankovnog računa Zaklade. Odlučeno je da se sljedeći susret donatora, simptizera i Uprave održi 17. listopada u Driebergenu. Diego Seljak je preuzeo obvezu organizacije susreta zajedno s Biserkom Troost-Filipović, koja je rezervirala dvoranu, te s Ivom Dubravčićem i Margreet de Paepe. Saslušane su informacije o: - aktivnostima oko izložbe Hrvatskog povijesnog muzeja u Utrechtu u kojima su angažirani Ivanka van Oorschot Radmanić, Margreet de Paepe i Ivan Kantoci; - o aktivnostima oko izložbe i aukcije slika i prijema delegacije iz Slavenskog Broda oko čega se angažirala gđa. Renata Došen; - o aktivnostima medicinske pomoći Zaklade u suradnji i financiranjem (f 415.000,-) od strane Mensen in Nood (Caritas) koju će provesti u Hrvatskoj za invalide koji trebaju proteze; - o

aktivnostima i poteškoćama oko izdavanja br. 5 Vjesnika Zaklade. Prihvaćen je prijedlog I. Kantocija za grafički izgled i sadržaj Vjesnika br. 5. Ujedno je I. Kantoci zamoljen za umnožavanje i distribuciju uz koju će ići i pismo blagajnika Zaklade; - o aktivnostima oko izložbe 'Pinte' iz Zagreba u Amsterdamu na temu 'Hrvatska jučer i danas' oko čega je angažiran dr. Ante Došen koji je pri tome zatražio suradnju svih članova Uprave. (5) Raspravljalo se o mogućim doprinosima za promjenu mentaliteta o Hrvatskoj u Nizozemskoj. Zaključilo se kako prisutne aktivnosti tome doprinose a tome može posebno pomoći objavljivanje monografije 'Hrvatska' na nizozemskom jeziku. Predloženo je vidjeti da li Zaklada uz pomoć sponzora sama može izdati tu monografiju. (6) Odlučeno je da se program sljedećeg susreta donatora, simpatizera i Uprave razmotri na sljedećoj sjednici. (7) Nije bilo pitanja niti daljnjih obavijesti.

6.6. Vjesnik Zaklade br. 5

Prilikom pripreme dvojezičnog izdavanja Vjesnika Zaklade br. 5 na vidjelo su izašle poteškoće pri izvršavanju preuzetih obveza članova redakcije. Edward Montezinos je bio odsutan i pitanje reprodukcije i slanja ostalo je otvoreno. Willem Schallekamp preopterećen tipkanjem i odsustvom Montezinosa zatražio je moju pomoć. Obradio sam primljene tekstove i uredio grafički izgled Vjesnika koji je korišten do posljednjeg broja Vjesnika u prosincu 2003. Ovaj sam broj Vjesnika i sam umnožio i razaslao našim donatorima i ostalima kojima smo ga slali.

U br. 5 najavili smo izložbu "Hrvatska jučer i dana" u Amsterdamu, u Beurs van Berlage, od 10. do 12. srpnja. Objavili smo kratku reportažu s otvorenja izložbe "Živjeti s ratom protiv rata" u Pax Christi centru u Utrechtu i o aktivnostima uz ovu izložbu. 13. lipnja održana je diskusija na temu 'Koja je odgovornost međunarodne zajednice' u kojoj su sudjelovali René Grémaux, antropolog sa sveučilišta u Amsterdamu i Arie Oostlander, član stranke CDA i član Europskog Parlamenta. Najavili smo postavljenje ove izložbe u Muzeju Sjevernog Brabanta u 's-Hertogenboschu od 8. kolovoza do 6. rujna.

Objavili smo i kratku reportažu o izložbi suvremene Hrvatske likovne umjetnosti i aukciji 29 umjetničkih djela likovnih umjetnika iz Slavenskog Broda čiji dobitak (fl. 13.170,-) je predan muzeju 'Brodsko Posavlje' iz Slavenskog Broda za obnovu srušene knjižnice i koncertne dvorane u Slavenskom Brodu.

U tom smo broju Vjesnika objavili i pregled skupljene i predane medicinske i humanitarne pomoći u mjesecima ožujku i lipnju 1992. Obavijestili smo o početku akcije skupljanja novčane pomoći, na prijedlog Vladinog ureda za prognanike i izbjeglice u Zagrebu, za kupnju hrane u Hrvatskoj te o savjetovanju 29. lipnja u Utrechtu organizacija koje pružaju humanitarnu pomoć područjima bivše Jugoslavije na koje je pozvana i Zaklada.

7. Srpanj 1992.

7.1. Humanitarna pomoć za Kraljevicu, Opatiju, Lovran i Zagreb

7. srpnja otpremljen je jedan kamion (45m³) humanitarne i medicinske pomoći u Hrvatsku. Za mentalno retardiranu djecu smještenu u Kraljevici poslano je 25 kom. deka, 25

kom. donjih plahti, 3 kutije inkontinencijskog materijala, 4 kutije igračaka. Domu zdravlja u Opatiji poslano je 25 kutija lijekova i zavojnog materijala, 2 kutije dječjih igračaka. Bolnici u Lovran poslano su 2 kutije medicinskog materijala. Hrvatskoj Hercegovačkoj Zajednici 'Herceg Stjepan' u Zagrebu za mentalno retardiranu djecu i osobe s ratom ugroženih područja poslate su 43 kutije razne hrane (3.500 kg. špageta; 980.- kg brašna; 460.- kg šećera; 420.- lit. jestivog ulja; 264. – konzerve, gulaš i pašteta; 15 m³ inkontinencijskog materijala).

Po dostavi pomoći primili smo pismene potvrde o primitku i u ime korisnika zahvalu na trudu i ljudskoj dobroti.

7.2. Izložba "Hrvatska jučer i danas", Amsterdam 10. – 12. srpnja 1992.

U proljeće 1992. došlo je do kontakta između *Kreše Novosela*, televizijskog urednika, novinara, hrvatskog dramskog i proznog pisca i tada predsjednika *Pinte* – udruge za čuvanje, obnovu i korištenje kulturnog blaga Hrvatskog zagorja i Zaklade oko postavljanja izložbe "Hrvatska jučer i danas" u Amsterdamu. Izložba je bila inicijativa udruge Pinta i prikazivala je reprezentativni izbor iz bogate kulturne baštine Hrvatske: izvorne isprave, dokumente, grafičke crteže, slike, komentare od devetog stoljeća do današnjih dana. Uz pregled prošlosti bio je prikazan i pregled planova za obnovu najvažnijih kulturnih spomenika koji su stradali u ratnim stradanjima i onih zapuštenih za vrijeme komunizma. Bila je to putujuća izložba namijenjena zemljama Europe i prekomorskim zemljama. Bila je prikazana u Frankfurtu, Zürichu i Amsterdamu. Ovom izložbom udruga Pinta je htjela novu državu Republiku Hrvatsku predstaviti i Nizozemcima. Na prijedlog dr. Ante Došena Zaklada je preuzela organizaciju izložbe u Nizozemskoj. Prvotno se izložba trebala održati u Konferencijskom centru u Amsterdamu 'Beurs van Berlage' na adresi Damrak 243. Zbog zauzetosti izložba je održana u monumentalnom prostoru najstarijeg zoološkog vrta u Nizozemskoj, Artis u Amsterdamu, u dvorani Tigrova na adresi Plantage Middelnaal 41. Početkom srpnja izdali smo priopćenje za medije s kojim smo najavili izložbu. Poslali smo obavijest i poziv Hrvatima u Nizozemskoj preko Hrvatske Katoličke Misijske u Rotterdamu.

Konferencija za štampu održana je u prostoru izložbe u četvrtak 9. srpnja u 17.00 sati. Otvorenje izložbe bilo je u petak 10. srpnja u 16.00 sati. Na otvorenju izložbe održao je govor Dr. Martin van den Heuvel, docent na Institutu za Istočnu Europu u Amsterdamu i suradnik Nizozemskog Instituta za međunarodne odnose Clingendael iz Den Haaga, na temu 'Mjesto Hrvatske u novoj Europi'.

Između ostalog Dr. Martin van de Heuvel je tada u svom govoru rekao: ...*"Kritičke glasove o sadašnjoj hrvatskoj vlasti u Nizozemskom se tisku češće moglo pročitati. Ono što u Nizozemskoj nedostaje, zapravo je prava rasprava o onome što se u bivšoj Jugoslaviji odvija. Naravno sredstva priopćavanja posvećuju značajnu pažnju, ali to se odnosi prije svega na izvještavanje...Zašto jugoslavenski građanski rat izaziva toliko malo reakcija? Pa radi se o izvanredno ozbiljnom sukobu s desecima tisuća mrtvih i k tome još dva milijuna izbjeglica. Osim toga radi se o sukobu koji se odigrava u Europi i koji može imati ozbiljne posljedice za cijelu Europu. Gdje su naši mirovni pokreti, gdje su ostale akcije mislećeg dijela nizozemske nacije? Nije moguće zamisliti da je interes za to stanje nedovoljno upčljiv? Ponekad me obuzme osjećaj da mnogo Nizozemaca cijelo to stanje uopće ne smatra toliko važnim, zapravo jednim sumnjivim, pretežno unutrašnjim, sukobom. Ako je to tako zašto nema šireg ispitivanja*

javnog mnijenja o toj temi? Tada bi sredstva priopćavanja s dubljim ulaženjem u bit stvari mogla u obavještavanju nešto učiniti. Imam snažan dojam da je javno mnijenje u Sjedinjenim Američkim Državama više zabrinuto sada o jugoslavenskom požaru nego li mi u Nizozemskoj. U Nizozemskoj o najvećem sukobu u našem dijelu svijeta nakon 1945. vlada jedna, koliko grčevita toliko i stidljiva šutnja.”...

Dnevne novine iz Amsterdama *‘Het Parool’* objavile su u subotu 11. srpnja na svojim stranicama cjeloviti govor Martina van de Heuvela pod naslovom *‘Sramotno prešućivanje’*.

Izložba je bila dobro posjećena. Krešo Novosel je opširno i vrlo zanimljivo opisao svoje dojmove s boravka i događanja oko ove izložbe u Nizozemskoj u broju 1-2, časopisa udruge Pinta *Gazophylacium*.¹

7.3. Obavijest sredstvima priopćavanja u Hrvatskoj o prijemu prognanika u Nizozemsku

17. srpnja poslao sam u ime Zaklade, HINI, Hrvatskom radiju i Ministarstvu informiranja slijedeće priopćenje: *“Nizozemska Vlada želi prognane i izbjeglice iz bivše Jugoslavije smjestiti u vojne u ‘s-Hertogenbosch, Roermond i Zuidlaren. Ovdasnja sredstva priopćavanja izvještavaju da je o tome u Utrechtu održan sastanak predstavnika općina, Ministarstva za socijalnu skrb, zdravstvo i kulturu, Ministarstva pravosuđa, Crvenog Križa i Zaklade za prihvatanje prognanika. Prihvatanje predviđenih 1500 prognanika s posebnim statusom privremenog prihvata i smještaja počeo bi s 1. kolovoza i trajao do 1. siječnja 1993. Prema izjavi ministarstva socijalne skrbi, zdravstva i kulture u Nizozemsku dolazi tjedno oko 400 prognanika i izbjeglica.*

7.4. Most između Hrvatske i Nizozemske

Od 1.09.1988. kao sam započeo svoj radni vijek u župi sv. Bartolomeja u Zevenbergenu pa do srpnja 1992. prošle su već tri godine. Najteže je išlo s jezikom, ali i to je išlo sve bolje i bolje. Izazova i rada više nego dovoljno. Radeći u toj prilično velikoj župi počeo sam stjecati iskustvo u pastoralu. Počeo sam sve više upoznavati ljude u župi i gradu a i oni mene. 1990. godine inicirao sam bratimljenje župnih zajednica, ove iz Zevenbergena gdje sam radio i one iz mog rodnog mjesta, Pregrade, župe Uznesenja Marijina. Kad se saznalo da u Pregradi postoje poteškoće novčane naravi pri obnovi vrijednih Fochtovih orgulja u pomoć je priskočila župa Zevenbergen. Po izbijanju rata, u Pregradi je svoje utočište našao i određeni broj prognanika. Za njih i stanovnike Pregrade siromašnijeg stanja pristupilo se skupljanju i slanju pozamašne pomoći u hrani i odjeći.

U okviru nastalog bratimljenja ugostili smo u Zevenbergenu od 18. do 20. srpnja 1992. skupina od 72 vjernika i mještana Pregrade na čelu sa župnikom *mons. Brankom Ivanjkom*. Župljani Zevenbergena primili su ih u svoje domove. Pregrađani su se došli predstaviti Mješovitim pjevačkim zborom sastavljenim od župnog pjevačkog zbora te zbora Kulturno-umjetničkog društva i Tamburaškog zbora KUD-a “Pregrada” sve pod ravnanjem dirigenta *Josipa Salamona*. Predsjednica odbora domaćina Margreet de Paepe pozdravljajući ih rekla je

¹ *Krešo Novosel*, Putovanje jedne izložbe (zapisi o stvaranju i putovanju izložbe “Hrvati u vremenu i prostoru” 1992., *Gazophylacium*, časopis za znanost, umjetnost, gospodarstvo i politiku, God. 1, br. 1-2, Zagreb, svibanj-kolovoz 1993., str. 79 – 104.

među ostalim: *“Nadamo se da će ovaj susret biti početak jednog lijepog prijateljstva. Most između Hrvatske i Nizozemske počinje u Pregradi i Zevenbergenu.”* Pregračani su sudjelovali u proslavi Dana župe sudjelujući pjevanjem na svečanoj misi i na prigodnom druženju s koncertom u društvenom domu. Svi nazočni bili su oduševljeni izvrsnim pjevanjem uz tamburašku pratnju. Nakon *“Brabantske večere”* na koju su gosti iz Pregrade došli u narodnim nošnjama, u gradskom parku, u kojeg su Pregračani došli u povrci predvođeni hrvatskim barjakom, održan je za sve građane Zevenbergena nezaboravan koncert. Za vrijeme boravka uspjelo se razgledati bližu i dalju okolicu, održati još koji koncert i započeti s međusobnim upoznavanjem. Na odlasku bilo im je rečeno: *“Vidjeti ćemo se ponovno! Vi idete natrag u Pregradu, u vašu zemlju koja ima velike brige. Ali znajte, niste sami, s vama putuje i naše prijateljstvo.”*

8. Kolovoz 1992.

8.1. Zahvala Caritasa iz Opatije

21. 08. primili smo ponovno zahvalu Caritasa iz Opatije . *“30.07. primili su pošiljku financijske pomoći”. O. Petar Sabolić nas je opet razglednicom iz Opatije obavijestio: “Od srca Vam hvala. Zahvaljujući Vama i mnogim malim darovateljima mogli smo ovih dana kupiti higijenske potrepštine za prognanike po opatijskim hotelima u vrijednosti od ca 8.000 DEM. Hvala! Toliki su se obradovali. Pred nama je početak nove školske godine. Trebat će zbrinjavati djecu prognanika. Pozdrav svima!”*

8.2. Odaziv pozivu Ministarstva za boljitak, zdravstvo i kulturu pri prihvatu prognanih iz Bosne i Hercegovine

21. kolovoza primili smo pismo iz Direkcije za zdravlje izbjeglica Ministarstva za boljitak, zdravlje i kulturu u kojem nam javljaju da žele doći u kontakt sa liječnicima, medicinskim osobljem, socijalnim radnicima, psiholozima ili psihijatrima porijeklom iz zemalja bivše Jugoslavije oko pružanja pomoći prognanicima iz Bosne i Hercegovine. Zaklada je pripremila listu zdravstvenih radnika i preko Vjesnika Zaklade objavila oglas o traženju volontera tumača, prevoditelja i ostalih koji su spremni pomoći u prihvatu prognanih i izbjeglica iz Bosne i Hercegovine.

U Nizozemskoj je 1991. zatraženo oko 5000 azila od strane osoba iz bivše Jugoslavije. 1992. godine Vlada je odlučila prihvatiti velike grupe prognanih i izbjeglica

8.3. ISDS Centar Nizozemske registrirao Vjesnik Zaklade – ISSN 0928-3730

Kod Kraljevske Biblioteke u Den Haagu prijavio sam izlaženje Vjesnika Zaklade kao serijske publikacije i zatražio međunarodni standardni serijski broj ISSN. 25. kolovoza 1992. primili smo odgovor Kraljevske Biblioteke u kojem su nam javili da je ISDS Centar Nizozemske Vjesnik registrirao pod nazivom *Nieuwsbrief – Stichting Nederland-Kroatië* i dodijelio mu ISSN broj 0928-3730. Kraljevskoj Biblioteci poslao sam prvih pet brojeva koji su izašli bez ISSN broja te smo nakon toga redovito slali primjerak Vjesnika u Kraljevsku Biblioteku u Den Haag i u Nacionalnu i sveučilišnu biblioteku u Zagreb sve do posljednjeg broja Vjesnika br. 2/31 iz prosinca 2003.

Iz Nacionalne i sveučilišne biblioteke javio nam se pismom 24. rujna, *Branko Hanž* i uz potvrdu da su primili pet brojeva Vjesnika Zaklade zamolio da dostavimo i Demografski pregled Hrvatske koji je izradila Nina Fermin.

8.4. 'Hrvatska anno 1992' – Izložba u Muzeju Sjeverni Brabant u Den Boschu

Od 7. kolovoza do 6. rujna postavljena je izložba Hrvatskog povijesnog Muzeja u 's-Hertogenboschu, u Muzeju Sjeverni Brabant. pod nazivom 'Hrvatska anno 1992.'. O toj izložbi izašlo je više najava i osvrta s fotografijama u različitim dnevnim novinama (Volkskrant, Nieuwsblad, De Stem, Algemeen Dagblad, Brabants Dagblad, Eindhovens Dagblad, Helmonds Dagblad, Reformatorisch Dagblad, Dagblad Rij en Gouwe). Muzej je izrazio želju za suradnju s Hrvatskim povijesnim muzejem u Zagreb. Ravnateljici prof. Jasni Tomić poslali smo prospekte muzeja, podatke za kontakt i prenijeli želju ravnatelja drs. R.A.M. Vercauteren za suradnju.

9. Rujan 1992.

9.1. Suradnja s Uredom za prognanike i izbjeglice

Početkom rujna uspostavio sam kontakt sa *Josipom Esterajerom* iz Službe za izvješćivanje Ureda za prognanike i izbjeglice Vlade Republike Hrvatske radi dobivanja podataka potrebnih za informiranje i sakupljanja humanitarne pomoći. Ured nam je redovito počeo slati Glasnik Ureda za prognanike i izbjeglice s podacima o broju prognanika i izbjeglica.

9.2. Pomoć i lijepe želje Vlade Kraljevine Nizozemske

Pratio sam 15. rujna govor kraljice Nizozemske Beatrix prilikom prezentacije državnog proračuna za 1993. U njezinu govoru bilo je riječi o pružanju pomoći od strane Nizozemske Vlade ali se mogla čuti i odsutnost osjećaja za stvarnost rata u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini. Istaknula je : *“U bivšoj Jugoslaviji provala etničkih napetosti ide usporedo s neizrecivom patnjom. Naša Vlada nastoji s ostalim zemljama prekinuti ratno stanje i uspostaviti rješenje konflikta. Uz to ona svoj zadatak vidi u pružanju krova nad glavama izbjeglicama i prognanima u našoj sredini. Pri tome pripada poštovanje mnogima koji su se oko toga zauzeli. Uz prihvatanje ovdje u zemlji pružiti će se i pomoć također pri prihvatu u kampovima tamo. Tako će se pokušati pružiti ruka u ovoj nevolji... U bivšem Sovjetskom Savezu i u raspaljoj Jugoslaviji u kratko su vrijeme promijenjene stare unutrašnje granice u vanjske. Sada u Srednjoj i Istočnoj Europi ima više neovisnih zemalja kao reakcija na u prošlosti često nametnutom jedinstvu. Vlada izriče želju da zemlje i ljudi žive u slobodi, ali da također unatoč granica i surađuju.”*...

Obavijesti sam o tome HTV, Hrvatski Radio, Hinu i Ministarstvo informiranja.

9.3. 10. sjednica Uprave Zaklade

Sjednica je održana 20.09.1992. u Zevenbergenu, Stationsstraat 16 s početkom u 15.00 sati. Prisutni su bili Willem Schalekamp, Diego Seljak, Ivo Dubravčić, Ante Došen i Ivan Kantoci.

Nakon pozdrava (1) usvojen je zapisnik 9. sjednice Uprave (2). (3) Ramatrano je pismo Direkcije za zdravlje izbjeglica Ministarstva za boljitak, zdravlje i kulturu u kojem nam javljaju da žele doći u kontakt sa liječnicima, medicinskim osobljem, socijalnim radnicima, psiholozima ili psihijatrima porijeklom iz zemalja bivše Jugoslavije oko pružanja pomoći prognanicima iz Bosne i Hercegovine. Odlučeno je da će Ante Došen poslati listu zdravstvenih radnika i da će se u Vjesniku Zaklade objaviti oglas o traženju volontera tumača, prevoditelja i ostalih koji su spremni pomoći u prihvatu prognanin i izbjeglica iz Bosne i Hercegovine. (4) Razmotrena je i prihvaćena pismena ostavka člana Uprave Margreet de Paepe van Geijn koja je odlučila zbog prevelikog broja funkcija napustiti Upravu Zaklade. Razmotreno je financijsko stanje Zaklade. Donijete su odluke oko ustupanja izložbe Povijesnog muzej iz Zagreba Zakladi 'Humana Slavonska'. Ante Došen je izvjestio o stanju projekta 'Pomoći ranjenim hrvatskim vojnicima – invalidima' i o zahvali Hrvatske Hercegovačke Zajednice 'Herceg Stjepan' iz Zagreba za primljenu humanitarnu pomoć Zaklade te o primljenim zahvalnicama Medicinskog centra iz Slavanskog Broda i Grada Karlovca. Ivan Kantoci je prezentirao prijedlog sadržaja novog broja Vjesnika Zaklade te je preuzeo uređivanje i distribuciju. (5) Razmatralo se funkcioniranje Uprave. Diego Seljak je zatražio s obzirom na aktualna događanja još veću zauzetost oko ostvarivanja ciljeva. Willem Schallekamp je najavio odlazak iz Uprave čim se nađe novi kandidat za članstvo u Upravi. Ante Došen je ponovio njegovo privremeno obavljanje funkcije predsjednika ali da s obzirom na situaciju u Upravi sada nije trenutak donositi nove odluke. Ivo Dubravčić je govorio o motiviranosti i izazovu oko organiziranja izložbe o Hrvatskoj kulturnoj baštini u suradnji sa stručnjacima iz Zagreba i to u jednom duljem terminu. Za mjesec dana da će napraviti plan za taj projekt. Diego Seljak je zatražio intenzivnije kontakte i neformalne susrete članova Uprave. Ivan Kantoci je dao do znanja i dalje se posvetiti radu tajnika Uprave. Odlučeno je da se traže novi kandidati za članstvo u Upravi. Ante Došen će razgovarati s Geertom van Dartelom. (6) Odlučeno je da se sljedeći susret Uprave, donatora i simpatizera održi u Driebergenu u prostorijama 'Vrije school', Faunalaan 250, gdje ima mjesta za 100 osoba. Pozvati će se *Muhameda Mahmutovića*, hodžu, prognanika iz Dervete da održi predavanje o svojem iskustvu iz ratom zahvaćene Derventa i *Geerta van Dartela* da održe predavanja o njegovu viđenju pitanja o čemu bi Republika Hrvatska morala voditi računa na svom putu razvoja prema demokratskoj državi. Zarada od pića i jela namjeniti će se humanitarnoj pomoći. (7) Razmatralo se pismo *Kreše Novosela* iz udruženja Pinta iz Zagreba s prijedlogom sudjelovanja u izdavanju knjige 'Kratke povijesti Hrvata' na nizozemskom jeziku koja bi se tiskala u Zagrebu. Odlučeno je odložiti prijedlog do izdavanja knjige 'Hrvatska'. Ivan Kantoci je zamoljen izraditi prijedlog Zahvalnice Zaklade.

9.4. Vjesnik Zaklade br. 6

6. broj Vjesnika izašao je sredinom rujna 1992. po prvi puta s međunarodnim standardnim serijskim brojem. Na prvoj stranici objavili smo dio govora Dr. Martina van den Heuvela održanog na otvaranju izložbe 'Hrvatska nekad i danas' u Amsterdamu, 10. srpnja

1992. Na drugoj stranici objavili smo dio govora Dr. Ante Došena održanog na otvaranju izložbe 'Žrtve rata u Hrvatskoj' u Utrechtu, 6. lipnja 1992. Na trećoj stranici objavljena je vijest o pokrenutom projektu 'pomoć invalidima' u suradnji sa Zakladom Ljudi u nevolji/Caritas Neerlandica, Ministarstvom obrane i Ministarstvom zdravstva Republike Hrvatske. Donatore smo pozvali na skupljanje novčane pomoći za kupnju hrane u Hrvatskoj za izbjeglice u Hrvatskoj i izvjestili o dostavi Uredu za prognanike i izbjeglice Vlade Republike Hrvatske u Zagrebu u tu svrhu fl. 4.700,- . Objavili smo i oglas o traženju volontera tumača, prevoditelja i ostalih spremnih za pomoć u prihvatu izbjeglica iz Bosne i Hercegovine. Najavili smo i Susret Uprave, donatora i simpatizera u Driebergenu 17. listopada 1992.

10. Listopad 1992.

10.1. Susret donatora, simpatizera i Uprave u Driebergenu

Susret na kojem se s Upravom Zaklade skupilo oko 80 donatora i simpatizera održao se u Driebergenu 17. kolovoza 1992. s početkom u 15.00 sati u prostorijama osnovne škole 'Vrije School' u ulici Faunalaan 250. Dr. Ante Došen je održao pozdravni govor. Ivan Kantoci je izložio pregled aktivnosti Zaklade od 1. veljače do 17. kolovoza 1992. nakon čega su članovi Uprave odgovarali na postavljena pitanja i s prisutnima razmjenili mišljenja o budućim aktivnostima Zaklade. Gosti susreta su bili Muhamed Mahmutović i Geert van Dartel. Muhamed Mahmutović, hodža, prognanik iz Dervente, je govorio o svojim iskustvima iz ratom zahvaćene Dervente. Geert van Dartel, studentski tajnik Zaklade Communicantes iz Nijmegena, odgovorio je u svom predavanju na pitanje o čemu bi Republika Hrvatska morala voditi računa na svom putu razvoja prema demokratskoj državi. Posebno se osvrnuo na pitanje slobode štampe, politike prema manjinama i izbjeglicama te politike prema Bosni i Hercegovini. U svom predavanju rekao je među ostalim: *"Ja uistinu vjerujem da će Hrvatska proći kroz ovo okrutno vrijeme, a ono što će Hrvatskoj u budućnosti biti najpotrebnije jesu: izdržljivost, 2. snošljivost, i 3. iskrenost. Izdržljivost, jer ova bitka za pravdu i dostojanstvo ni izdaleka nije završena; snošljivost, jer mržnja koja vreba iza ugla može uništiti i samu Hrvatsku; iskrenost, jer njome je Hrvatska na kraju krajeva najjača u jednom svijetu koji za nju očigledno ne mari, ali će ju na kraju krajeva ipak morati prihvatiti. Želim Zakladi Nizozemska-Hrvatska puno uspjeha i snage u stvaranju mostova na kulturnom, znanstvenom, a također i gospodarskom području između Nizozemske i Hrvatske."*

Bio je to drugi održani susret donatora, simpatizera i Uprave Zaklade.

10.2. Volonteri tumači – hrvatskog jezika – za prognane iz Bosne i Hercegovine

Krajem listopada dostavili smo Crvenom križu Nizozemske listu od 7 volontera s njihovim podacima koji su se na poziv Zaklade odazvali za pružanje usluga pri prihvatu izbjeglica i prognanih iz Bosne i Hercegovine.

10.3. Van den Broek za selektivnu vojnu intervenciju

28. listopada poslao sam u Zagreb telefax Ministarstvu informiranja, Hrvatskom Radiju i televiziji, HINI, sa slijedećim priopćenjem za medije: *"Gospodin Van den Broek,*

Ministar vanjskih poslova Nizozemske je izjavio u razgovoru za tjednik *Vrij Nederland*, kako to prenosi *De Volkskrant*, da je pristalica vojne intervencije u bivšoj Jugoslaviji. "Politički sporazum ostaje konačni cilj. Ali svakim danom on sve više nestaje s vidika". Ministar misli na "selektivnu vojnu intervenciju". Pri tome spominje zaustavljanje brodova koji morskim putem dovoze oružje i uništavanje aviona koji krše zabranu leta." Ministar je prošlog ljeta iznio svoj stav za vojnu intervenciju, ali tada prije svega namijenjenu zaštiti humanitarne pomoći. Sada čini korak dalje i iznosi bojazan "da ćemo u Jugoslavenskom konfliktu ukoliko će biti potrebno strane prisiliti na politički sporazum." Veći NATO-saveznici pokazali su do danas malo volje za vojnu intervenciju, navodi *De Volkskrant* danas.

10.4. Pozivi za suradnju Senke Baruške, Jevgenija Paščenka i Zelene Akcije Zagreb

25. listopada javila nam se iz Amsterdama *Senka Baruška* polaznica studija u School for New Dance development, Amsterdam i voditeljica plesne grupe 'Labis', s prijedlogom (1) sponzoriranja studenata koji su došli u Amsterdam na studij na Umjetničku akademiju u Amsterdam; (2) s prijedlogom osnivanja Plesne ljetne škole na Opatijskom području; (3) s ponudom nastupa plesne grupe Labis. Prihvatili smo ponudu nastupa do kojeg je došlo 17. listopada 1993. u Zevenbergenu na godišnjem susretu donatora, simpatizera i Uprave Zaklade.

Iz Kijeva nam se pismom javio početkom studenog (nakon susreta s Brankom Bošnjakovićem u Budimpešti) *Jevgenij Paščenko*, predsjednik udruženja 'Ukrajina-Hrvatska', zainteresiran za suradnju i s prijedlozima organiziranja Udruženja solidarnosti s Hrvatskom i Informativnog centra preko kojeg bi se širila istina o ratu u Hrvatskoj. Izrazili smo pismeno moralnu podršku njegovim prijedlozima i obavijestili ga o postojanju Dokumentacijskog centra Zaklade.

Judith Bucher iz organizacije MilieuKontakt Oost-Europa iz Amsterdama upoznala nas je s molbom Zelene Akcije iz Zagreba (*Vladimir Lay*) za financijskom pomoći oko tiskanja engleskog izdanja knjige "Obzori opstanka – ratna razaranja okoline u Hrvatskoj" (The Horizons of Survival). Zamolili smo Branka Bošnjakovića, člana Uprave Zaklade i u to vrijeme člana Međunarodnog centra za zaštitu okoliša za Srednju i Istočnu Europu u Budimpešti – REC (*Regional Environmental Centre for Central and Eastern Europe*) za angažman u traženju sponzora.

11. Studeni 1992.

11.1. Izlaganje 'Jugoslavija: privid i stvarnost' za Rotary klub Zevenbergen

Na poziv Mr. A.F.M. de Vosa, kandidata za javnog bilježnika u bilježničkoj kancelariji Mr. H.C.A. De Kort – Kramer iz Zevenbergena održao sam 4. studenog 1992. za članove Rotary kluba Zevenbergen u Zevenbergenu, u dvorani restorana Van der Hooft, izlaganje pod naslovom 'Jugoslavija privid i stvarnost'. U izlaganju sam oslikao političke okolnosti Hrvatske od vremena prije 1. sv. rata pa sve do aktualnog rata u Hrvatskoj i pokušaja međunarodne politike kako bi se velikosrpski projekt zaustavio. Način kako će se to dogoditi i kada, rekao sam, još je otvoreno pitanje. Nizozemska je Vlada formalno priznala Hrvatsku, Sloveniju 24. siječnja 1992., kasnije i Bosnu i Hercegovinu no u političkom i

svakodnevnom životu u Nizozemskoj, rekao sam, stvarno priznanje nove stvarnosti i novih samostalnih država u Srednjoj i Jugo-Istočnoj treba se još dogoditi.² Nakon izlaganja bilo je i podosta pitanja. Susret je završio zajedničkim ručkom.

11.2. Izlaganje ‘O Hrvatskoj, hrvatskoj umjetnosti i umjetnicima’ u Waalwijku

Dr. Ante Došen održao je 15. studenog 1992. u Waalwijku prigodom otvorenja izložbe slika nekolicine hrvatskih umjetnika pod nazivom ‘Hrvatski umjetnici’ izlaganje na temu ‘O Hrvatskoj, hrvatskoj umjetnosti i umjetnicima’. Izlaganje ‘*Over Kroatië, Kroatische kunst en kunstenaars*’ je objavljeno u knjižici Došen R. i Kantoci I. (ur.) *Verlangen naar vrijheid, over Kroatië vanuit Nederland (Čežnja za slobodom, o Hrvatskoj iz Nizozemske)* izdanje Zaklade Nizozemska-Hrvatska, Zevenbergen 1996. str. 42-44.

11.3. Suprotstavljajanje mišljenjima u štampi o opravdanosti priznanja Hrvatske

8. i 20. studenog oštro smo (predsjednik i tajnik) reagirali kod uredništva časopisa ‘Vrij Nederland’ i Ministarstva vanjskih poslova na tvrdnje iznjete u br. 44, ovog časopisa od 31 listopada 1992. U članku Leonarda Ornsteina diplomatsko priznanje Hrvatske je protumačeno kao krivi korak na što smo uložili oštar protest i prigovor.

11.4. Zahvala iz Medicinskog centra Karlovac

Ravnatelj Medicinskog centra Karlovac *mr.sc.dr. Vladimir Cvitanović* poslao nam je pismo u kojem javlja kako su 19.11.1992. posredovanjem gđe. Miculinić i gosp. Balenovića primili donaciju lijekova, medicinskog materijala i dječje hrane koju smo poklonili Medicinskom centru. Zahvalio je svima koji su sudjelovali u donacijama i izrazio očekivanje da će ovaj nepravedni ratu u Hrvatskoj zauvijek biti zaustavljen te da ćemo očuvati slobodu i demokraciju u Hrvatskoj.

11.5. Predaja vjerodajnica Janka Vranyczany-Dobrinovića kraljici Beatrix

18. studenog poslala mi je gđa. Srečka Sršen iz Veleposlanstva Republike Hrvatske u Brüsselu priopćenje da će u srijedu 2. prosinca 1992. oko 10 sati, u Paleis Noordeinde u Den Haagu, barun Janko Vranyczany-Dobrinović, opunomoćeni veleposlanik Republike Hrvatske u zemljama Beneluxa, po utvrđenom dvorskom ceremonijalu kraljevskoga protokola, svečano predati vjerodajnice koje mu je predsjednik Republike, dr. Franjo Tuđman uručio za nizozemsku kraljicu Beatrix. Ovim činom Ambasada Republike Hrvatske u Brüsselu postaje punopravnim Veleposlanstvom i za Kraljevinu Nizozemsku.

Rano ujutro prije predaje vjerodajnica nazvala me gđa. Srešen za Veleposlanstva u Brüsselu i zatražila me pomoć oko televizijske snimke tog događaja. Odmah sam nazvao glavnu urednicu TV redakcije NOS-a i obavijestio je o događaju, naglasio značaj za Hrvatsku i Nizozemsku, te za Hrvate u Nizozemskoj ovog povijesnog događaja i zamolio je da TV redakcija ako je moguće snimi događaj. Zahvalila mi je na obavijesti i na mojoj radosti i na

² Izlaganje ‘*Joegoslavië: schijn en werkelijkheid*’ (Jugoslavija: privid i stvarnost) je objavljeno u knjižici Došen R. i Kantoci I. (ur.) *Verlangen naar vrijheid, over Kroatië vanuit Nederland (Čežnja za slobodom, o Hrvatskoj iz Nizozemske)* izdanje Zaklade Nizozemska-Hrvatska, Zevenbergen 1996. str. 37-41.

radost Veleposlanstva u Brusselu TV NOS je snimio protokol dolaska baruna Vranyczany-Dobrinovića pred kraljičinu palaču Noordeinde, predaju vjerodajnica a vijest i snimku počeo objavljivati u televizijskim dnevnicima toga dana.

12. **Prosinac 1992.**

12.1. **Primanje povodom predaje vjerodajnica veleposlanika Vranyczany-Dobrinovića**

Veleposlanik i barunica Vranyczany-Dobrinović pozvali su nas na primanje povodom predaje vjerodajnica kraljici Beatrix u srijedu 2. prosinca u Societeit De Witte, Plein 24 u Den Haagu od 18 do 19 sati.

Nazvao sam telefonom gđu. Sršen u Veleposlanstvo i zamolio je za suglasnost na početku primanja kraćim govorom pozdravit i čestitati veleposlaniku. Dobivši suglasnost, obavijesti sam dr. Antu Došena da pripremi pozdravni govor. Krenuli smo zajedno sa suprugama u Den Haag na primanje. Pred polazak u Zevenbergenu kupio sam monografiju Nizozemske i buket cvijeća za prigodni dar. U Societeit de Witte, Plein 24 u Den Haag stigli smo na vrijeme, pred sam početak primanja. Okupio se velik broj Hrvata, a bilo je i drugih gostiju, diplomata i novinara.

Po dolasku veleposlanika i njegove supruge, predsjednik Zaklade, dr. Ante Došen izrekao je čestitku na nizozemskom jeziku: *“Vaša ekscelencijo, dame i gospodo, u ime Zaklade Nizozemska-Hrvatska čast mi je čestitati Vam ekscelencijo prigodom predaje vjerodajnica Predsjednika Tuđmana njezinu veličanstvu Kraljici. Mi Hrvati u Nizozemskoj smo ponosni i radosni ovom događajem. Ponosni jer smo u našem hrvatstvu službeno potvrđeni i radosni jer na ovaj način će mnogi Hrvati u Nizozemskoj bolje doći do svog prava. Tijekom posljednje godine, dakle u vrijeme kada ovdje u Nizozemskoj nije bilo službenog Hrvatskog predstavništva došlo je do različitih poteškoća za Hrvate. Da nabrojim neke: - Nastava vlastiti jezik i kultura još ne postoji za hrvatsku djecu. Stotine hrvatske djece su na taj način izuzete od njihova prava. – Postoje za Hrvate poteškoće u dobivanju različitih dokumenata, kao što je viza, putovnica itd. Postoje poteškoće u odnosima dvije zemlje na području kulture, znanosti, ekonomije i ostalih odnosa. Postoji poteškoća širenja informacija o Hrvatskoj i o ratu u bivšoj Jugoslaviji, i još mnoge druge. Sva ta pitanja traže brzo djelovanje. Mnogi Hrvati u Nizozemskoj su lojalni građani Nizozemske, koji vole ovu zemlju i hvale nizozemski narod. No njihovi korijeni su ipak vrlo jasno prepoznatljivi. Žele sačuvati hrvatsku kulturu i jezik i s tim se karakteristikama sasvim integrirati u nizozemsko društvo. U najvećem broju slučajeva to je do sada također i dobro uspjelo. U Nizozemskoj žive različiti profili Hrvata. Postoje radnici, ljudi u poduzećima, zdravstvu, školstvu, znanosti, umjetnosti i drugi. Mnogi su od njih visoko cijenjeni za njihove zasluge u nizozemskom društvu. U ovo teško vrijeme rata u Hrvatskoj mnogi od Hrvata su se maksimalno predali pružanju materijalne pomoći i dobivanju moralne podrške i razumijevanju nizozemskog naroda za Hrvatsku. Mi Hrvati u Nizozemskoj htjeli bi da se uspostave optimalni odnosi između Nizozemske i Hrvatske na različitim područjima, tj. kulturnom, ekonomskom, znanstvenom i drugima. Za to smo spremni stvoriti most dobre komunikacije između dviju zemalja. S tim ciljem možete uvijek računati na nas. U ime Zaklade Nizozemska-Hrvatska želim Vama i*

Vašim suradnicima puno uspjeha u predstavljanju Hrvatske i u razvoju dobrih odnosa između dvije zemlje.”

Nakon ovog govora predali smo veleposlaniku na dar monografiju Nizozemske a supruzi buket svježeg cvijeća.

Dnevne novine Algemeen Dagblad izvjestile su o tom događaju sljedećeg dana 3. prosinca u novinarskom članku pod naslovom ‘Oprezan čovjek iz Hrvatske’, citirajući pri tom riječi dr. Ante Došena i veleposlanika Vranyczany-Dobrinovića. Dnevne novine De Telegraaf su objavile izvještaj i sliku s tog događaja 4. prosinca pod naslovom “Barun Janko veleposlanik”.

12.2. 11. sjednica Uprave Zaklade

Sjednica je održana u Zevenbergenu u nedjelju 6. prosinca 1992. s početkom u 11.00 sati. Prisutni su bili članovi uprave: Branko Bošnjaković, Diego Seljak, Ivo Dubravčić, Ante Došen, Ivan Kantoci i kandidati za članstvo u upravi: Veerle Bedaux i Biserka Troost-Filipović. (1) Nakon otvaranja sjednice (2) prihvaćen je zapisnik desete sjednice. (3) Uslijedio je dulji razgovor s kandidatima za članstvo u upravi. Uprava traži nove članove u upravi za područje kulturne razmjene i za područje praćenja politike i informiranje. Od kandidata se traži kreativnost i aktivan rad. Od prisutnih kandidata očekuju se ideje i prijedlozi. Uprava će odluku o članstvu donijeti na idućoj sjednici. (4) Uprava je evaluirala 2. susret s donatorima i simpatizerima 17. kolovoza u Driebergenu i odlučila susrete održavati dva puta godišnje. (5) Razmotrena je realizacija donešenih odluka. U Brusselu je dogovoren sastanak s veleposlanikom Vranyczany-Dobrinovićem za 18. prosinca o pitanjima s područja organizacije nastave hrvatskog jezika i kulture. Dr. Martin van den Heuvel biti će gost kod HVEP-a u Zagrebu od 13. – 17. siječnja 1993. (6) Razmotrena je pristigla i poslana pošta. Willem Schallekamp je odlučio zahvaliti se na članstvu u Upravi. Odlučeno je da se nastavi rad na izradi loga Zaklade. Prihvaćen je koncept I. Kantocija o novom broju Vjesnika. (7) Razmjenilo se informacije o stanju medicinske i humanitarne pomoći; o primanju prilikom predaje vjerodajnica veleposlanika Vranyczany-Dobrinovića; o organizaciji mjesečnih susreta s donatorima i simpatizerima u Zevenbergenu. (8) Ante Došen informira o osnivanju Akademskog kluba. Razmotrena je inicijativa inicijativnog odbora Hrvatskog svjetskog sabora za održavanje Sabora u Zagrebu od 2. do 4. listopada. Odlučeno je da Branko Bošnjaković u ime Zaklade kontaktira Federaciju međunarodnih udruženja u Nizozemskoj.

12.3. Vjesnik Zaklade br. 7

Vjesnik br. 7, dvojezično izdanje na 4 stranice, je objavljen 8. prosinca 1992. Na prvoj stranici otisnuta je grafika Ivana Lackovića-Croate ‘Djetešce nam se rodilo’ i uz nju čestitka za Božić i Novu Godinu. Ispod Lackovićeve grafike citat je A.G. Matoša ‘*Ali ne, nema narod, naš narod vjere filozofa i teologa. Njegov Krist je siromašak, prikovan na krst njegova nevinost što strada, njegov brat u stradanju, što ga viđa svaki dan na seoskim raskrižjima, na brdima i u dolinama. On živi od Krista i sa Kristom kao od kruha i sa kruhomv ...*’ (Sabrana djela, JAZU, Zagreb 1973, str. 86). Slijedi pregled skupljene i poslate u Hrvatsku medicinske i humanitarne pomoći.

Druga stranica donosi kratak izvještaj sa susreta donatora, simpatizera i uprave u

Driebergenu, jedan citat iz predavanja Geerta van Dartela s tog skupa te na kraju stranice informaciju o potpunim diplomatskim odnosima između Hrvatske i Nizozemske.

Treća stranica donosi obavijest o uloženom prosvjedu Udruženju nizozemskih općina u Den Haagu zbog upisivanja građana Republike Hrvatske u nizozemskim općinama i gradovima kao bivše Jugoslavene ili Jugoslavene. Čitaoc se zatim informira da je prevođenje na nizozemski monografije 'Hrvatska' Dubravka Horvatića pri kraju te se Uprava nada naći sponzore i investitore kako bi knjiga ugledala svjetlo dana. Donosi se vijest s datumima o 6 mjesečnih susreta u Kulturnom centru 'De Schuur' u Zevenbergenu u prvoj polovici 1993. godine. Susreti će početi s predavanjem gosta s kojim se mogu razmjeniti mišljenja. Nakon toga ugodno druženje s kulturnim sadržajima. Najavljen je gost i tema za susret 10. siječnja 1993. Stranica završava kratkom informacijom o predavanju dr. Martina van den Heuvela u organizaciji Zaklade i Europskog pokrata u Zagrebu 15.01.1993.

Četvrta stranica donosi standardni kolofon. Kao glavni urednik navodi se Ivan Kantoci.

12.4. Pripreme za boravak i predavanje Martina van den Heuvela u Zagrebu 13.-17. siječnja 1993.

Nakon posjete gosp. Arie Oostlandera, člana Europskog parlamenta Zagrebu 29. lipnja u suradnji s Europskim pokretom Hrvatske, počeli smo početkom studenog 1992. s organizacijom posjete Hrvatskoj Martina van den Heuvela. Europski pokret je bio zainteresiran za njegov dolazak u Zagreb a i on za posjet Hrvatskoj. 24. studenog poslao sam glavnom tajniku *Ljubomiru Čučiću* i tajnici Europskog doma *Mariji Pejčinović* curriculum vitae koji sam primio od Martina van den Heuvela a 14. prosinca i njegove želje: susret s Radovanom Vukadinovićem, profesorom Međunarodnih političkih odnosa s Fakulteta političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu; susret s političarima Draženom Budišom, Zdravkom Tomcem, Milanom Đukićem, predsjednikom Srpske narodne stranke, Milorodom Pupovcem iz Srpske demokratske stranke, dr. Zvonkom Lerotićem, savjetnikom predsjednika Tuđmana za odnose sa Srbima u Hrvatskoj; posjet Karlovcu.

Dogovoreno je da će Martin van den Heuvel u Zagrebu održati predavanje u Europskom domu 15. siječnja 1993. na temu 'Mjesto Hrvatske u ujedinjenoj Europi'.

12.5. Posjet i razgovor s veleposlanikom Vranyczany-Dobrinovićem o dopunskoj nastavi za hrvatsku djecu u Nizozemskoj

Zaklada je u mjececu svibnju primila pitanja o poteškoćama oko dopunske nastave za hrvatsku djecu u Nizozemskoj u neslužbenom razgovoru s veleposlanikom u Bruxellesu, na primanju prigodom hrvatskog državnog blagdana. Ta pitanja Zaklada je dobivala i od zastupnika roditelja i predstavnika Ministarstva za prosvjetu i kulturu u Nizozemskoj. U pismenoj čestitki veleposlaniku prigodom predaje vjerodajnica kralju Belgije Baudouinu I. 31. rujna 1992. spomenuli smo i našu spremnost i otvorenost za razgovore o poteškoćama školavanja djece građana Republike Hrvatske u Nizozemskoj. U svom odgovoru od 2. listopada veleposlanik nam je javio da stoji na raspolaganju za informativan i konstruktivan razgovor. Sastanak je dogovoren u petak 18. prosinca u 11.00 sati u Veleposlanstvu Republike Hrvatske u Bruxellesu, Louizalaan 437.

Skupina roditelja, Hrvatska kulturna zajednica i Hrvatska katolička misija u Rotterdamu samoinicijativno su 1990. osnovali Hrvatsku dopunsku školu u Rotterdamu za školsku godinu 1990./1991. Ministarstva prosvjete i kulture Republike Hrvatske je školu i nastavnike priznalo te je te školske godine završen školski program i podijeljene su svjedodžbe. Cilj je bilo obrazovanje koje njeguje hrvatski identitet, kulturu i hrvatski jezik prema nizozemskom zakonu o nastavi na materinjem jeziku i kulturi (OETC) koji je vrijedio i za sve druge strance u Nizozemskoj i koji je uključivao snošenje svih troškova organiziranja i izvođenja dopunske nastave. Uspostavljena je suradnja između Ministarstava prosvjete i kulture Nizozemske i Hrvatske koje je preuzelo brigu za organiziranje dopunske nastave za sljedeću školsku godinu. Trebalo je razriješiti pitanje rada nastavnika iz Hrvatske koji su u Nizozemsku poslati još od strane institucija bivše države i nastavnika koje je u Nizozemsku uputilo Ministarstvo Republike Hrvatske. Zbog neaktivnosti *Vladimira Katića*, povjerenika Ministarstva prosvjete i kulture Hrvatske, oko razrješavanja te problematike, izostala je organizacija nastave za školsku godinu 1991./1992. Niti aktivnosti novog povjerenika *ing. Velimira Hofmana* nisu doveli do početka nastave u novoj školskoj godini. Školski odbor tada traži rješenje s nizozemskim institucijama i Ministarstvom prosvjete i kulture u Zagrebu no do rješenja se ne dolazi.

14. prosinca poslali smo obavijest Veleposlanstvu s prijedlogom dviju tema za razgovor: 1. problemi u svezi s dopunskom nastavom za hrvatsku djecu i 2. informativni razgovor o ciljevima i aktivnostima Zaklade. Naglasili smo da se naša usluga sastoji u informiranju i poticanju komunikacije između zastupnika roditelja, predstavnika nizozemskog ministarstva za prosvjetu i kulturu i veleposlanika. U tom smislu javili smo da želimo informirati veleposlanika o nekim važnim aspektima dopunske nastave za manjine u Nizozemskoj. Uz to da želimo izložiti svoje dugoročne ciljeve, obavijestiti o projektima u toku te o tome razmjeniti mišljenje s veleposlanikom i razmotriti oko toga mogućnost suradnje.

Sastanak je održan u petak 18. prosinca u 11.00 sati u Veleposlanstvu Republike Hrvatske u Brusselu, Louizalaan 437. Sastanku su prisustvovali veleposlanik Janko Vraniczany-Dobrinović, Tomislav Bičanić u ime školskog odbora iz Rotterdama te Ante Došen i Ivan Kantoci u ime Zaklade. Nažalost tijekom sastanka vodili su se monolozi pa nije ostvaren željeni rezultat. Veleposlanik je odlučio organizirati sastanak na tu temu u Nizozemskoj.

12.6. Pismena prijetnja Zakladi

14. prosinca stiglo je na adresu Zaklade prijeteće pismo na nizozemskom jeziku ubačeno na pošti u Leeuwardenu. Kao pošiljalac naveden je HSP Nizozemska uz parolu ZA DOM SPREMNI!! Pismo je bilo sastavljeno od kopije informativnog listića Zaklade namijenjenog novim donatorima s nadopunjenim tekstom ispisanim pisaćim strojem. Navedena su tri razloga zbog kojih se ne želi podržati Zaklada: - Upravu čine (ex) – komunisti. Previše sakupljenog novca se ne daje onima kojima je potreban! Uprava ima kontakte s Rotterdamskom mafijom. Zaklada nije mnogo bolja od Četnika!!!. Na pitanje informativnog listića želite li znati više? Nazovite ili pišite. Možete kontaktirati našeg tajnika gosp. I. Kantocija na navedenoj adresi. Pozdravljamo Vas kao našeg novog donatora!

pošiljatelj je napisao: Nije potrebno, mi znamo već sve. Račun ćete primiti uskoro.

Obavijestio sam o tom pismu Hrvatsku stranku prava (HSP) u Zagrebu i zatražio ime osobe, adresu, telefonski i telefax broj HSP za Nizozemsku. Zatražio sam ukoliko HSP za Nizozemsku ne postoji da se ograde od navedenog pisma jer su tvrdnje uvrđljive a pismo prijetećeg karaktera a s naše strane da ćemo učiniti potrebne korake u cilju zaštite njihova i našeg imena. Još istog dana primio sam odgovor poslovnog tajnika HSP-a *Vlade Jukića* koji je javio da HSP Nizozemska ne postoji niti HSP s navedenim ima ikakve veze. Zamoljeni smo da informacije o navodnom HSP Nizozemska provjerimo preko vlasti u Nizozemskoj. Javljeno nam je da je u HOS-u bilo nekoliko Nizozemaca dobrovoljaca koji su se nedavno vratili ali da ne vjeruju da bi mogli imati veze s navedenim pismom. Zatržili su da ih obavijestimo o svim informacijama glede njihove stranke u cilju zaštite ugleda HSP i lijepe naše domovine.

S pismom i odgovorom iz Zagreba upoznao sam policijsku postaju u Zevenbergenu.

12.7. Žalbu na diskriminaciju Hrvata pri registraciji nacionalnosti

18. prosinca primili smo odgovor Komisije za građanske poslove Udruženja nizozemskih općina i gradova kojoj smo se žalili 6. studenog 1992. zbog registracije Hrvata kao ex-Jugoslavena ili Jugoslavena. Prema viđenju te Komisije *“ni u kojem slučaju se ne radi o diskriminaciji od strane općina i gradova. Nacionalnost se utvrđuje i nakon toga registrira na temelju dokaznog materijala kao što su putne isprave. Ukoliko osoba ne može pokazati da on/ona ima određenu nacionalnost, općina ili grad je ne može kao takvu registrirati. Tijekom prošle godine je bilo slučajeva da osobe koje su rekle da imaju hrvatsku nacionalnost, to nisu mogli dokazati svojim ispravama. Općina ili grad u tom slučaju ima manje mogućnosti izbora nego da tu osobu za neko vrijeme – registrira na drugi način.*

Po mišljenju Komisije problem će se riješiti nakon što je, prema njihovu saznanju u Nizozemskoj otvoren Hrvatski konzulat koji može pomoći pri dobivanju potrebnog dokaznog materijala.

12.8. Statistika tajništva Zaklade za 1992. godinu

1992. godine Uprava Zaklade održala je 7 sastanaka. Doneseno je 88 odluka. Zaklada je zaprimila i razmotrila 299 dopisa. 294 dopisa je otposlano u ime Zaklade.

12.9. Financijski pregled za 1992. godinu

Ukupni prihodi u 1992. godini iznosili su f. 103. 589,86. Za rad Zaklade donirano je f. 57.587,79,-- . Za akciju Medicinska pomoć donirano je f. 22.230,-- . Za humanitarnu pomoć donirano je f. 12.973,30. Za akciju Pomoć izbjeglicama u Opatiji donirano je f. 2 565,10. Za projekt Karlovac donirano je f. 7.869,70. Za akciju Požega donirano je f 360,-- Kamate su donjele f 12,97.

Ukupni rashodi u 1992. godini iznosili su f. 60.597,49. Porast novčanih sredstava iznosio je f 42.997,37. U prosincu 1992. Zaklada je primila jednu donaciju u visini f 41.000,-- za aktivnosti Zaklade i pomoć djeci u Hrvatskoj.